

## Sídliště z pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů z Dražkovic (okr. Pardubice)

Settlement from the Late Roman Period and the beginning of the Migration Period in Dražkovice (distr. of Pardubice)

Die Siedlung der älteren römischen Kaiserzeit und des Anfangs der Völkerwanderungszeit in Dražkovice (Bez. Pardubice)

František Janošek Kašpárek

### Abstrakt

Příspěvek přináší vyhodnocení nálezů ze záchranného archeologického výzkumu komunikace I/37 v úseku Jesničanky-Medlešice. Jde o doklad osídlení z pozdní doby římské a počátku stěhování národů ve východních Čechách. Ve výplni objektů se nacházel jen keramický materiál a mazanice s různými otisky stavebních prvků. Charakteristika objektů neumožňuje vytvořit celkovou rekonstrukci sídliště a rovněž se lze domnívat, že se keramické fragmenty z doby římské mohly v jejich výplních nacházet druhotně. Roztroušenost zkoumaných archeologických situací a zlomkovitost keramického souboru může ukazovat jen na přítomnost polabských Germánů bez bližších možností lepšího poznání zdejšího osídlení.

### Abstract

The article is about evaluation of the archaeological evidence from an archaeological excavation which took place on the road section Jesničanky-Medlešice. The archaeological material indicates evidence of a settlement from the Late Roman and Migration period in eastern Bohemia. Even though there were found ceramic fragments and daub, with the prints of architectural features on it, in the objects fills, the object spatial patterning doesn't allow us to reconstruct the settlement, and we can just assume that the pottery fragments from the Roman period were probably found in a secondary position in the objects<sup>1</sup>

**Klíčová slova:** sídliště – pozdní doba římská – stěhování národů – keramika – studna – mazanice – stavba

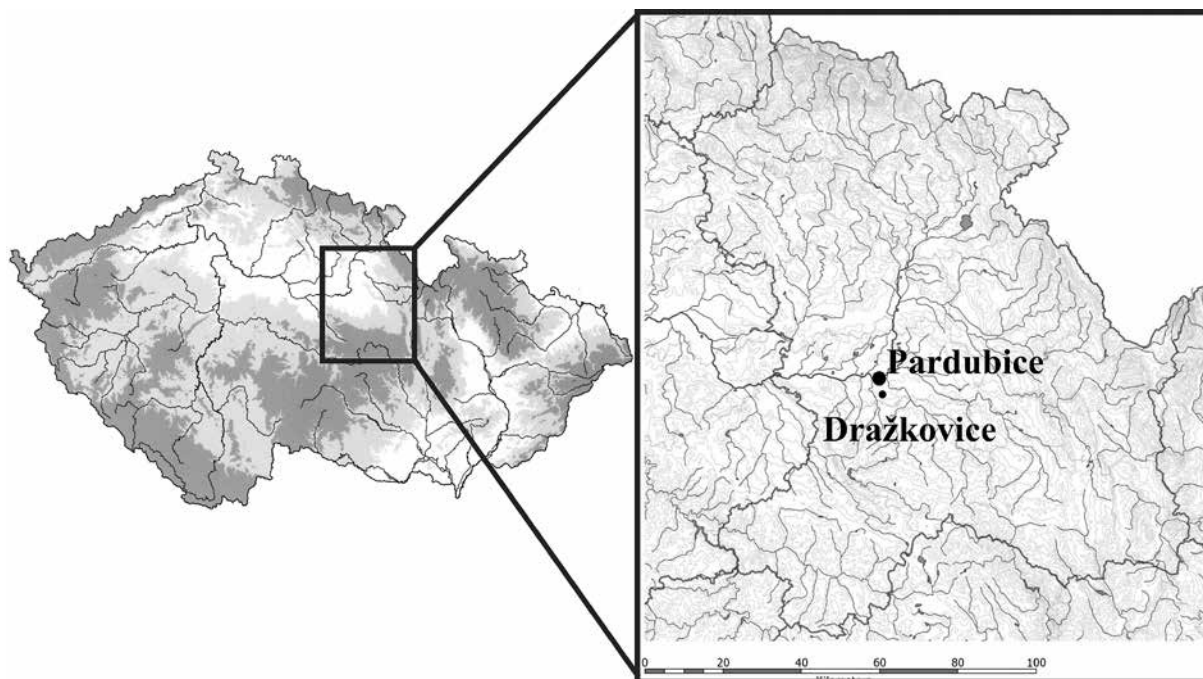
**Key words:** settlement – Late Roman Period – Migration Period – pottery – well – clay daub – building

## Úvod

Níže publikovaný text vychází z diplomové práce (Kašpárek 2009). Během roku 2002 byla provedena povrchová prospekce a letecké snímkování archeologických nalezišť, které měly být zničeny stavbou komunikace I/37 v úseku Jesničanky-Medlešice. Na žádost investora byla prováděna nedestruktivní prospekce pouze během jedné sezóny, a proto byly o lokalitě získány jen částečné informace. Na podzim roku 2004 proto následovalo položení sondy v celé délce stavby (cca 4,5 km). Sonda byla provedena strojem UDS, který sejmul

ornici v pruhu o šířce 2,8 m. Na základě přítomnosti archeologických situací byly stanoveny úseky, ve kterých byla následně provedena plošná skrývka v celé šířce stavby. Šířka úseků se pohybovala od 15 m do 100 m. Jednotlivé úseky byly označeny jako lokality 1–7 (Sedláček a kol. 2008, 288). Terénní část archeologického výzkumu probíhala do června 2005 (Sedláček 2006, 92). Celkem se výzkumem podařilo prozkoumat bezmála 3000 archeologických situací na ploše 6,73 ha. Lokality 2, 3, 4 a 5 zachytily hlavně osídlení únětické kultury. Na lokalitě 6 v severní části se vyskytovaly převážně nedatované a vrcholně středověké situace. Na lokalitě 7, která se nachází na k. ú. Dražkovic, byla objevena kumulace sídlištních objektů kultury s lineární keramikou, kultury s vypíchanou

<sup>1</sup> Rád bych poděkoval T. Zavoralovi (VČM v Pardubicích) za překlad.



Obr. 1 Dražkovice. Poloha obce v rámci východních Čech. – Abb. 1 Dražkovice. Die Lage der Stadt in östlichem Böhmen.

keramikou, kultury zvoncovitých pohárů a kultury únětické (*Sedláček a kol. 2008, 285, 288*).

Nálezy z doby římské se vyskytovaly jen na lokalitě 1, ležící na k. ú. Dražkovice (parc. č. 100/7, 457/17, 457/15, 556/41, 457/19, 457/16, 457/20, 96/10, 96/8, 562, 556/42, 96/9, 316/17, 316/19) (*obr. 2, 3*). Obec se nachází asi 1 km jižním směrem od Pardubic (*obr. 1*).

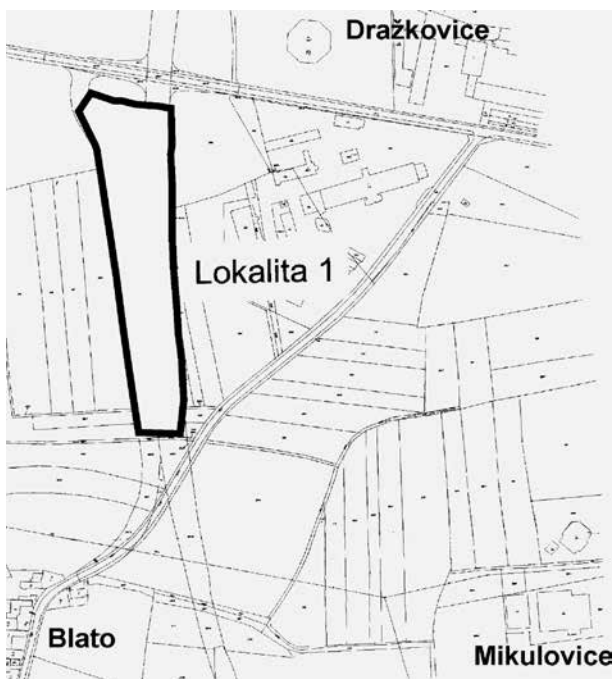
Zkoumaná plocha je svou rozlohou cca 2,4 ha druhou největší na výzkumu a představuje také nejhustší koncentraci archeologických objektů v chronologicky nejpestřejší skladbě (*Sedláček a kol. 2008, 288, obr. 4*). Většina plochy se nachází na úrovni říční terasy, která se projevuje častým střídáním charakteru podloží, do něhož jsou zahloubeny archeologické situace (*Sedláček 2006, 92*). Podle velmi předběžných závěrů lze určit polykulturní sídlištní aktivity, trvající prakticky kontinuálně od mladší doby kamenné do vrcholného středověku (*Sedláček – Beneš a kol. 2008, 288*).

### Dějiny bádání doby římské na k. ú. Dražkovice

Mezi první nálezy, které nepřímo dokazují osídlení regionu v době římské, patří nálezy mincí. Již roku 1898 byly za neznámých okolností objeveny denáry císařů Tita a Antonina Pia (*Petrtyl – Šebek 1970, 48; Pochitonov 1955, 123; Milítký 2010, 90; Milítký 2013, 202–203*). Tento malý numizmatický



Obr. 2 Dražkovice. Vyobrazení blízkosti dvou sídlišť z pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů. A) Dražkovice; B) Chrudim (zdroj: [www.mapy.cz](http://www.mapy.cz)). – Abb. 2 Dražkovice. Die Darstellung der nächsten zwei Siedlungen von spätrömischer Zeit und dem Anfang der Völkerwanderungszeit. A) Dražkovice; B) Chrudim (Quelle: [www.mapy.cz](http://www.mapy.cz)).

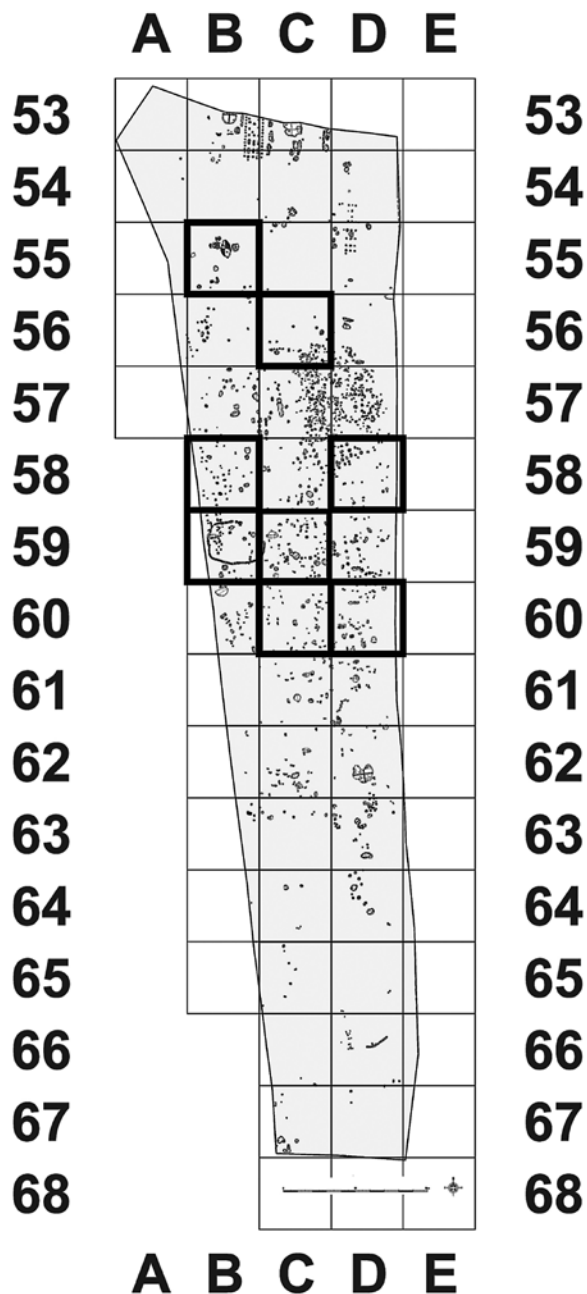


Obr. 3 Dražkovice. Přesnější umístění lokality 1 (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 3 Dražkovice. Genauere Lage der Fundstelle 1 (Digitalisierung: M. Kotek).

soubor nakonec doplňuje denár císaře Traiana, jehož nálezné okolnosti nám také nejsou známy (Petrtyl – Šebek 1970, 48; Pochitonov 1955, 123; Militký 2013, 202–203). V průběhu času bohužel nebyly nalezeny žádné artefakty, které by náležely do doby římské, což je překvapující, neboť z katastrálního území obce máme doklady z doby bronzové, laténské a starohradištní (Diviš Čistecký 1885; Čurda 1996; Sigl – Vokolek 1977; Vokolek 1989, 1999).

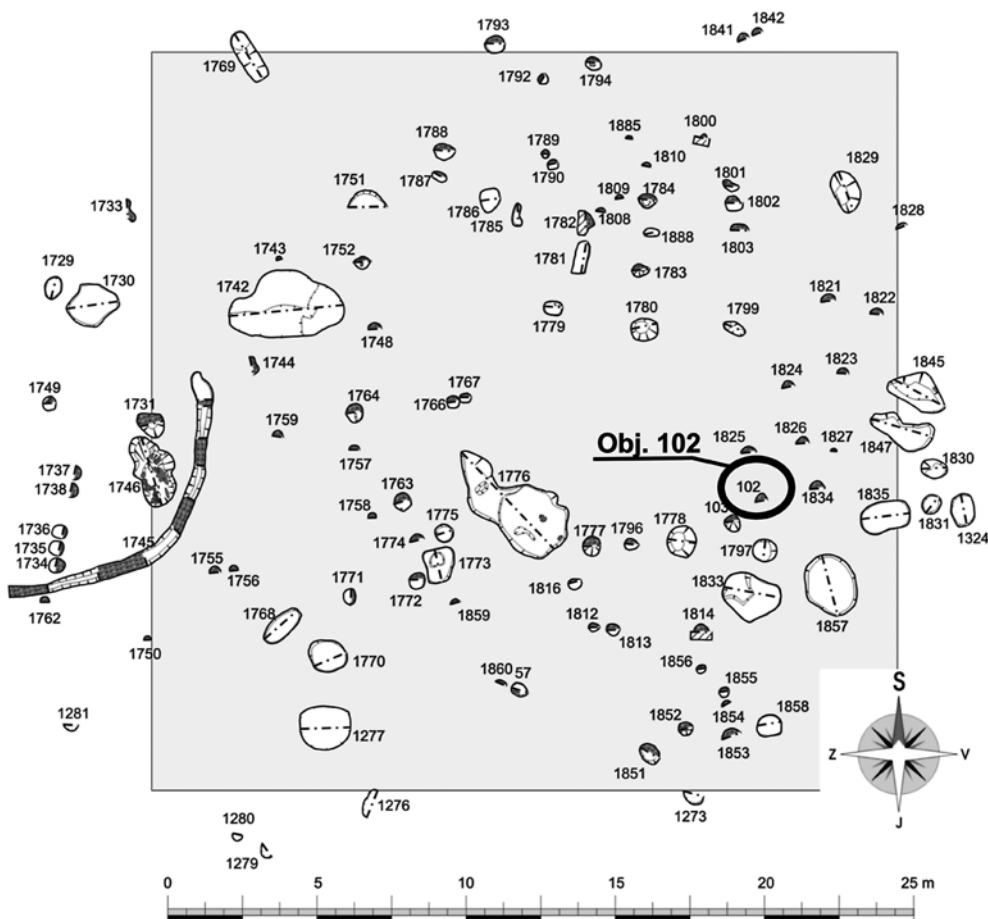
### Přírodní prostředí

Území je součástí Kunětické kotliny nalézající se v jižní části Pardubické kotliny. Jde o plochu erozní kotlinu Labe, Loučné a Chrudimky, sestávající ze středpleistocenních až mladopleistocenních říčních teras a údolních niv, místy s pokryvem vátých písků. Podloží tvoří slínovce, jílovce a spongility spodního turonu až koniakku s pleistocenními říčními štěrky a písky (Demek a kol. 1987, 310). Půdní pokryv tvoří arenické kambizemě z písků a štěrkopísků (Faltysová – Bárta a kol. 2002, 40). Současná průměrná teplota ve vegetačním období je 14–15 °C a srážky 400–550 mm. Průměrná roční teplota se pohybuje nad 8 °C a srážky do 600 mm. Potenciální přirozená vegetace sestává z lužních lesů na rozhraní střemcho-



Obr. 4 Dražkovice. Lokalita 1. Zkoumaná plocha, která je rozdělena do čtverců. Ve zvýrazněných čtvercích se nacházejí analyzované objekty (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 4 Dražkovice. Die Fundstelle, die in den Quadraten eingeteilt wird. In den hervorgehobenen Quadraten sind verfolgte Objekte (Digitalisierung: M. Kotek).

vé jaseniny, mokřadních olšin a jilmové doubravy (Neuhäuslová a kol. 2001). Severovýchodní část zkoumané lokality se sklání do nivy dnešní říčky Jesenčanky a bezejmenného potoka (v těchto místech byl zkoumán objekt 368). Vrchol tohoto svahu představuje terasa řeky Chrudimky. Od ní se terén pozvolna zdvihá jižním směrem ke spra-



Obr. 5 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec C 59. Zobrazení objektu 102 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 5 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat C 59. Die Darstellung des Objektes 102 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

šové návěži. Skalní, resp. poloskalní podloží, je tvořeno vápnatými jílovcí až slínovci teplického souvrství. Okolní krajinu lze charakterizovat jako erozní kotlinu v povodí Labe, kde jsou přítomny pleistocenní a kvarterní říční a eolické sedimenty (Sedláček a kol. 2008, 291).

### Popis archeologických situací a nálezů

Skrytá plocha byla vzhledem ke své velikosti rozdělena do čtverců (obr. 4). V rámci prostoru čtverců C 59 (obr. 5), B 55 (obr. 6), C 56 (obr. 7), D 60 (obr. 8), C 60 (obr. 9), D 58 (obr. 10), B 58 (obr. 11), B 59 (obr. 12) se nachází námi sledované archeologické situace. Z polykulturní lokality 1 bylo na základě keramických zlomků vybráno 9 objektů, které se koncentrují hlavně uprostřed zkoumané plochy. Jde o objekty 102, 556, 368, 1158, 1194, 1195, 1634, 1656, 1690, v jejichž výplni se nacházely keramické fragmenty z doby římské. Objekt 368 můžeme zařadit do doby římské také

na základě datace, která byla provedena pomocí přírodovědné analýzy zachovalé výdřevy.

#### Objekt 102 (obr. 15: A)

Byl nalezen ve čtverci C 59 (obr. 5).

Popis: Nepravidelný kruhový tvar, stěny objektu přímo spadaly k rovnému dnu.

Rozměry: délka: 38 cm; šířka: 24 cm; hloubka: 28 cm.

Vrstvy: 1. tmavě šedá s mazanicí a šterkem; 2. rezaťe okrová písčaná spraš se šterkem.

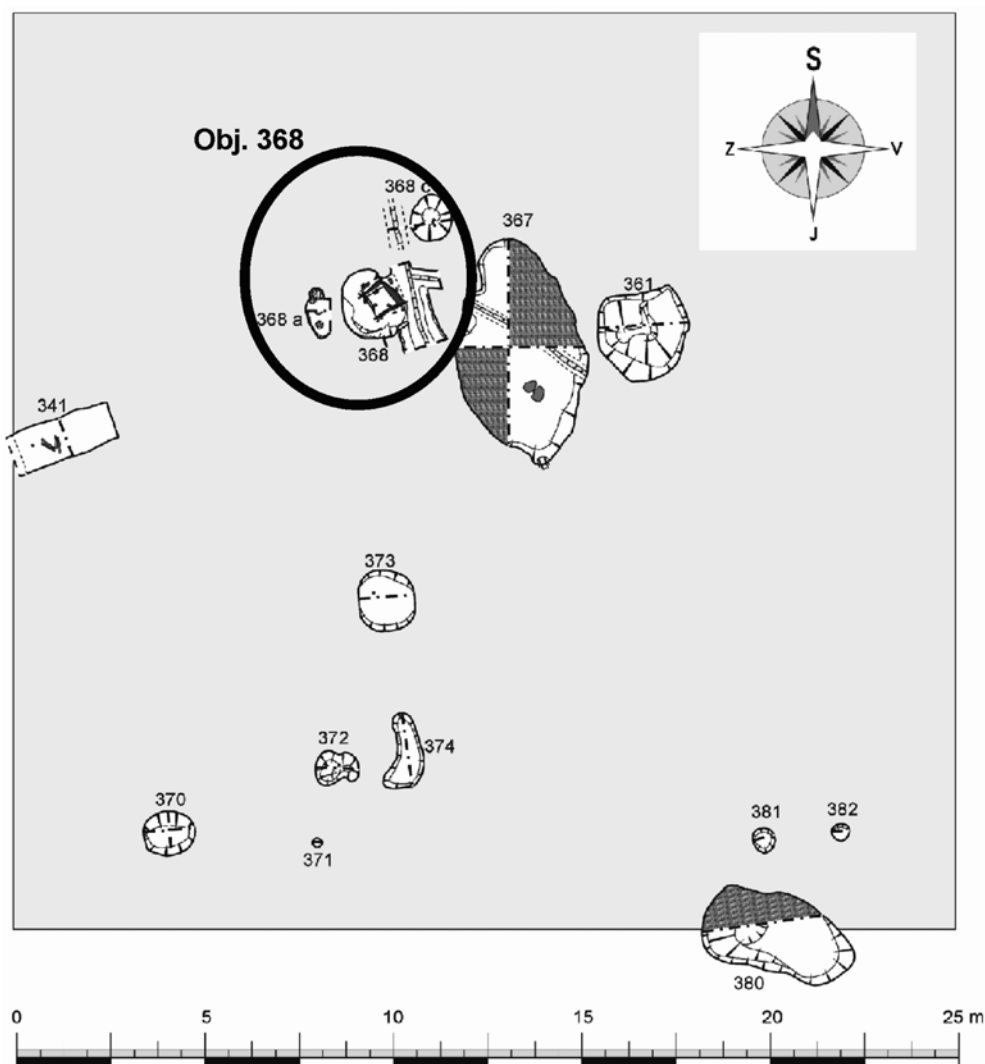
Interpretace: Pravděpodobně se může jednat o kúlovou jámu.

Nálezy: keramika.

Popis nálezů:

Ve výplni objektu bylo objeveno 5 keramických zlomků, ze kterých pouze jeden náležel do doby římské. Keramický fragment patřící do doby římské byl objeven na povrchu objektu.

**fragment č. 1:** zachovalost: dno; popis tvaru: dno – nožkovité; povrch: jemně modelovaný, přirozený;



Obr. 6 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec B 55. Zobrazení objektu 368 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 6 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat B 55. Die Darstellung des Objektes 368 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

keramická hmota: jemnozrná (ostřívo do 1 mm); barva vnější strany: černošedá; rozměry (mm):  $\varnothing$  dna 80 × tloušťka: 10; př. č. 2005/A0001, inv. č. AR3535, sáček č. 222 (obr. 19: 4).

#### Objekt 368 (obr. 13, 14)

Byl nalezen ve čtverci B 55 (obr. 6).

Popis: Studniční jáma měla nálevkovitý profil. Šikmo skloněné stěny plynule přecházely v mírně prohnuté dno. Výplň studniční jámy pokračovala 5 cm pod výdřevu do maximální hloubky 180 cm. Na dně objektu se podařilo zachytit čtyři kulové jámy o průměru cca 4 cm. Kulové jamky lze spolehlivě interpretovat jako doklad kůlů, respektive kolíků, které zajišťovaly vnitřní rohy spodní čtveřice prken a byly od sebe vzdáleny cca 43 cm (Sedláček a kol. 2008, 288).

Vrstvy: řez hranou vkopu: 1. hnědožlutý jíl se šmouhami tmavě šedohnědého jílu; 2. tmavě šedo-hnědá jílovitá výplň vkopu s drobkami mazanice, zlomky dřeva a uhlíků (obr. 13: B).

profil po vybrání S poloviny: 1. šedá až šedohnědá; 2. béžově šedá (obr. 13: C).

profil po vybrání J poloviny: 1. černá a tmavě hnědá jílovitá; 2. žlutohnědý jíl (obr. 13: E).

profil po vybrání J poloviny (jen po dřeva): 1. šedá; 2. šedohnědá; 3. černá (obr. 13: F).

Interpretace: Studniční jáma.

Nálezy:

A) uvnitř výdřevy: Ve výplni se nacházel neurčitelný keramický jedinec bez výzdoby, který však na základě materiálu nelze zařadit do doby římské; zvířecí kost, žebro (15 cm); nepatrný zlomek hliněného závaží tkalcovského stavu (výška: 90 × šířka:

80 × tloušťka: 40 mm, 155 g); zlomek železné trubičky, blíže neurčitelné (výška: 25 × šířka: 25 mm); 6 úlomků mazanice s ohlazeným povrchem (370 g). B) výplň studniční jámy: Celkem se zde objevilo 22 keramických jedinců, z nichž 16 patří do doby římské. Fragments byly určeny jen na základě materiálu, avšak 1 zlomek bylo možné podrobněji analyzovat. Dále se ve výplni našel 1 silicitový úštěp (délka: 25 × šířka: 2 mm) a úlomky mazanice (1085 g); (*Sedláček a kol. 2008, 296*).

**fragment č. 1:** zachovalost: okraj, spodek nádoby a dno; popis tvaru: okraj – zaoblený; spodek nádoby – prohnutý, dno – oblé; druh nádoby: mísa na nožce; povrch: hrubě modelovaný; keramická hmota: zrnitá (ostřivo do 3 mm); barva vnější strany: černě šedě žlutá; poznámka: fragment je složen ze 3 zlomků – 2× okraj (30 × 40 a 60 × 65 mm) a 1× dno nádoby (40 × 65 mm), př. č. 2005/A0001, inv. č. AR 3598, sáček č. 590 (*Sedláček a kol. 2008, 298, obr. 9*); (*obr. 20: 4*).

**mazanice č. 1:** barva: šedě oranžová; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: jemně vyhlazený povrch; rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 43, šířka: 38, tloušťka: 23, váha fragmentu (g): 40 (*obr. 21: 1*).

**mazanice č. 2:** barva: šedá; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: jemně vyhlazený povrch; rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 43, šířka: 44, tloušťka: 20, váha fragmentu (g): 40 (*obr. 21: 2*).

**mazanice č. 3:** barva: šedě oranžová; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: slabý – snadno se láme; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: prut ( $\varnothing < 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 37, šířka: 47, tloušťka: 32, váha fragmentu (g): 60 (*obr. 21: 3*).

**mazanice č. 4:** barva: šedočerná; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: slabý – snadno se láme; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: prut ( $\varnothing < 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 54, šířka: 43, tloušťka: 19, váha fragmentu (g): 40.

**mazanice č. 5:** barva: šedě oranžová; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: slabý – snadno se láme; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: jemně vyhlazený povrch; rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 30, šířka: 28, tloušťka: 18, váha fragmentu (g): 20 (*obr. 21: 4*).

**mazanice č. 6:** barva: šedě černá; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: slabý – snadno se láme; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: jemně vyhlazený povrch; rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 31, šířka: 42, tloušťka: 16, váha fragmentu (g): 20 (*obr. 21: 5*).

#### Objekt 556 (*obr. 15: B*)

Byl nalezen ve čtverci C 56 (*obr. 7*).

Popis: Nepravidelný kruhový tvar, stěny objektu téměř kolmo spadaly k nepravidelnému miskovitému dnu.

Rozměry:  $\varnothing$  cca 46 cm; hloubka 24 cm.

Vrstvy: 1. hnědošedá hlína; 2. šedohnědá hlína; 3. rezatě hnědá sprašová.

Interpretace: Pravděpodobně se může jednat o kúlovou jámu.

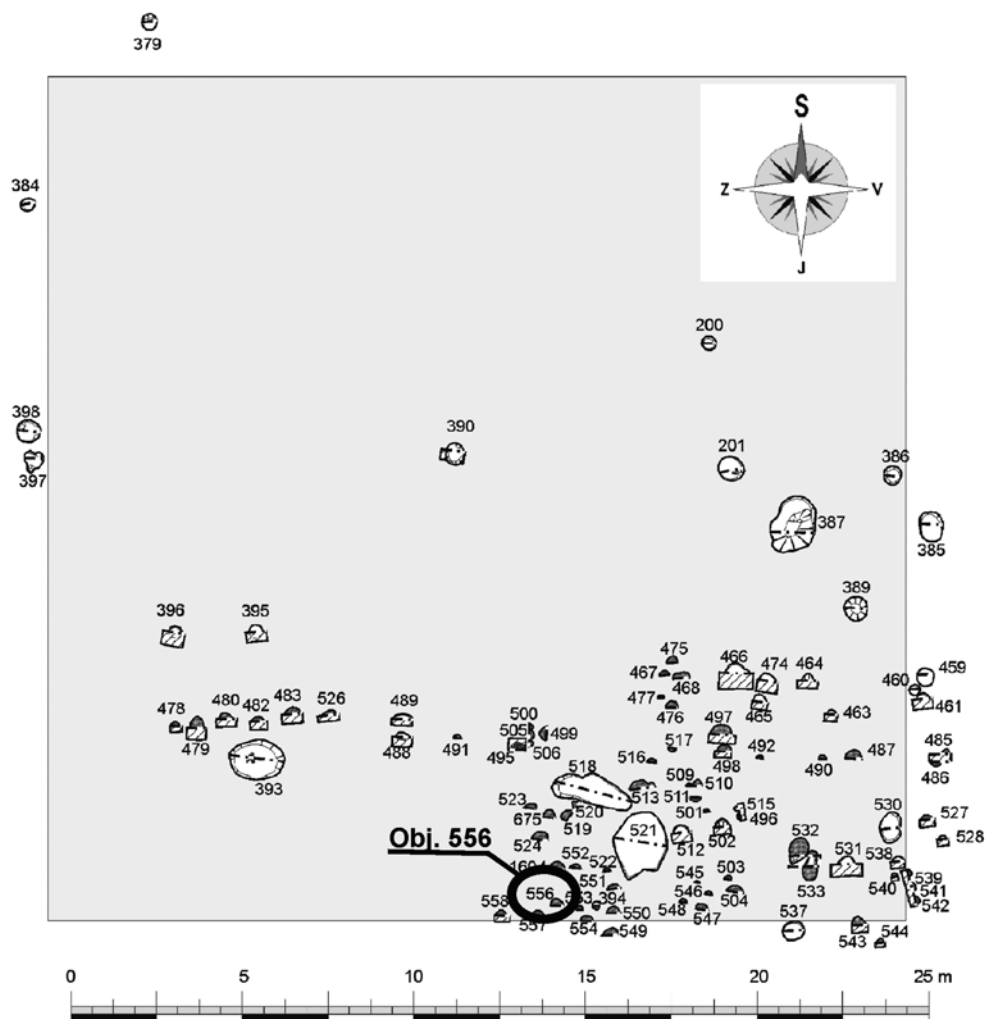
Nálezy:

Ve výplni se nacházeli tvarově neurčitelní jedinci bez výzdoby, které můžeme na základě materiálu označit jako pozůstatky germánské domácí keramiky (př. č. 2005/A0001, inv. č. AR4240, sáček č. 589), a hrušky mazanice (150 g).

#### Objekt 1158 (*obr. 16: A*)

Byl nalezen ve čtverci D 60 (*obr. 8*).

Popis: Zřejmě nepravidelný oválný tvar, stěny objektu kolmo spadaly k rovnému dnu.



Obr. 7 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec C 56. Zobrazení objektu 556 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 7 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat C 56. Die Darstellung des Objektes 556 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

Rozměry: délka: 56 cm; šířka: 30 cm; hloubka: 8 cm.

Vrstvy: 1. šedá písčitá hlína; 2. žlutá písčitá hlína.  
Interpretace: Pravděpodobně se jedná o kůlovou jamku.

Nálezy:

Ve výplni objektu byly nalezeny 4 keramické fragmenty.

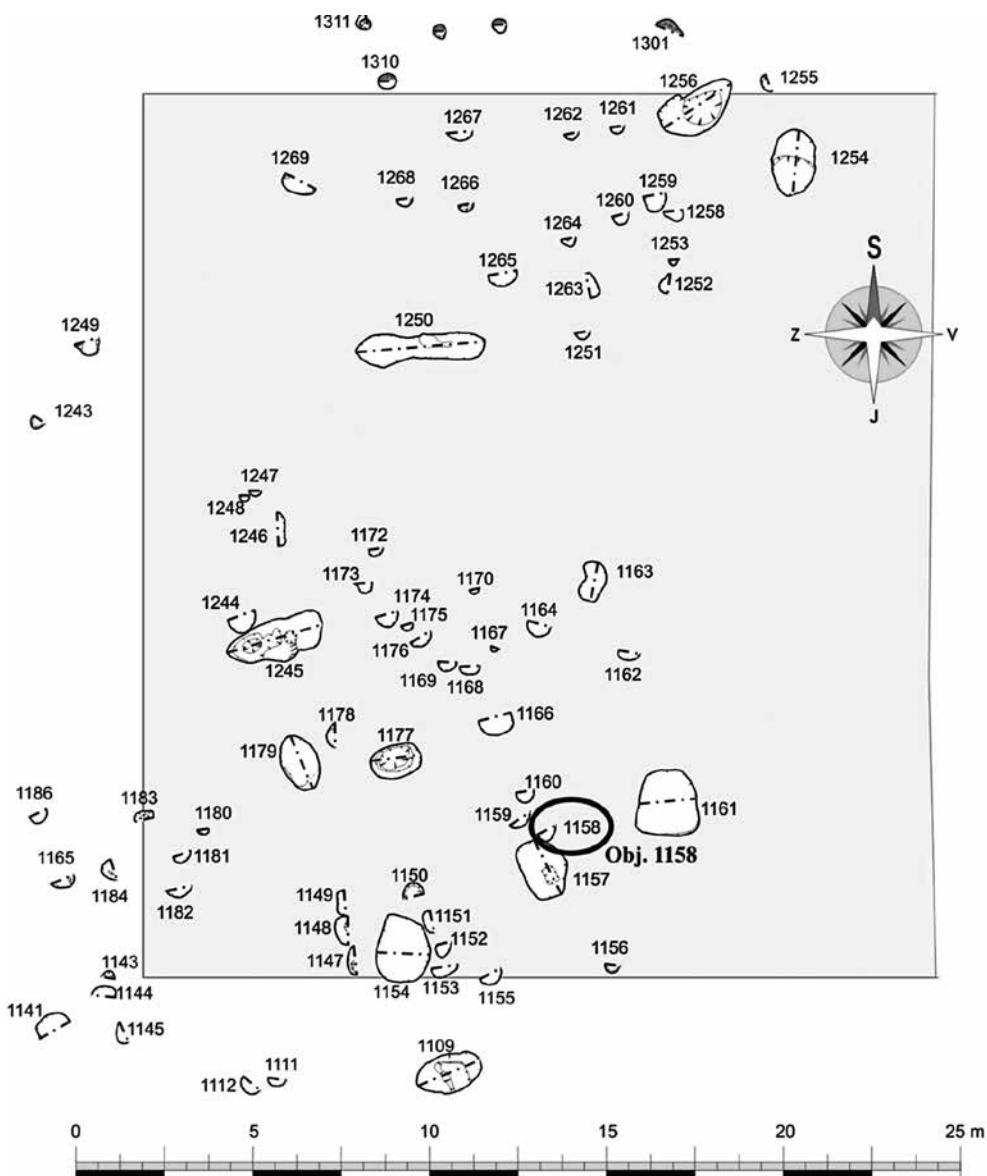
**fragment č. 1:** zachovalost: okraj a spodek nádoby; popis tvaru: okraj – zaoblený, dovnitř zatažený; spodek nádoby – prohnutý; druh nádoby: miska se zataženým okrajem; povrch: vrchní část – jemně modelovaná a hlazená, spodní část – zdrsňená; keramická hmota: středožrná (ostřívo do 2 mm); barva vnější strany: žluto černošedá; rozměry (mm): výška: 76 × šířka: 136 × tloušťka: 5; poznámka: fragment je složen ze 7 zlomků;

př. č. 2005/A0001, inv. č. 2005/A0001, inv. č. AR 4160 (obr. 20: 2).

**fragment č. 2:** zachovalost: dno; popis tvaru: nožkovité; povrch: jemně modelovaný, přirozený; keramická hmota: středožrná (ostřívo do 2 mm); barva vnější strany: černošedá; rozměry (mm): výška: 24 × šířka: 65 × tloušťka: cca 5; Ø dna 80; poznámka: fragment je složen ze 2 zlomků; př. č. 2005/A0001, inv. č. AR4161 (obr. 20: 1).

**fragment č. 3:** zachovalost: dno; popis tvaru: dno – oblé; povrch: jemně modelovaný, přirozený; keramická hmota: středožrná (ostřívo do 2 mm); barva vnější strany: šedočerná; rozměry (mm): výška: 13 × šířka: 77 × tloušťka: 4; Ø dna 100; poznámka: fragment je složen ze 2 zlomků; př. č. 2005/A0001, inv. č. AR 4159 (obr. 20: 3).

**fragment č. 4:** zachovalost: hrdlo, plece, spodek nádoby a dno; popis tvaru: hrdlo – prohnuté, plece –



Obr. 8 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec D 60. Zobrazení objektu 1158 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 8 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat D 60. Die Darstellung des Objektes 1158 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

prohnuté, spodek nádoby – kónické ven, dno – ostré; druh nádoby: nádoba hrncovitého tvaru; popis výzdoby: plastická (plastický výčnělek), rozmístění výzdoby: plece; povrch: hrubě modelovaný; keramická hmota: středozrná (ostřivo do 2 mm); barva vnější strany: hrdlo – černošedé, spodek nádoby – okrově šedá; rozměry (mm): tloušťka: 6; poznámka: fragment je složen z 20 zlomků (př. č. 2005/A0001, inv. č. AR4158 (obr. 20: 5).

**Objekt 1194 (obr. 16: B)**

Byl nalezen ve čtverci C 60. Jen několik metrů severním směrem sousedí s objektem 1195 (obr. 9). Popis: Nepravidelně oválný tvar, stěny objektu

téměř kolmo spadaly k nepravidelnému dnu. Dno objektu bylo nepravidelně miskovité, v západní části se vyskytovala prohlubeň, která pokračovala do hloubky několika desítek centimetrů.

Rozměry: délka: 60 cm; šířka: 30 cm; hloubka: 48 cm.

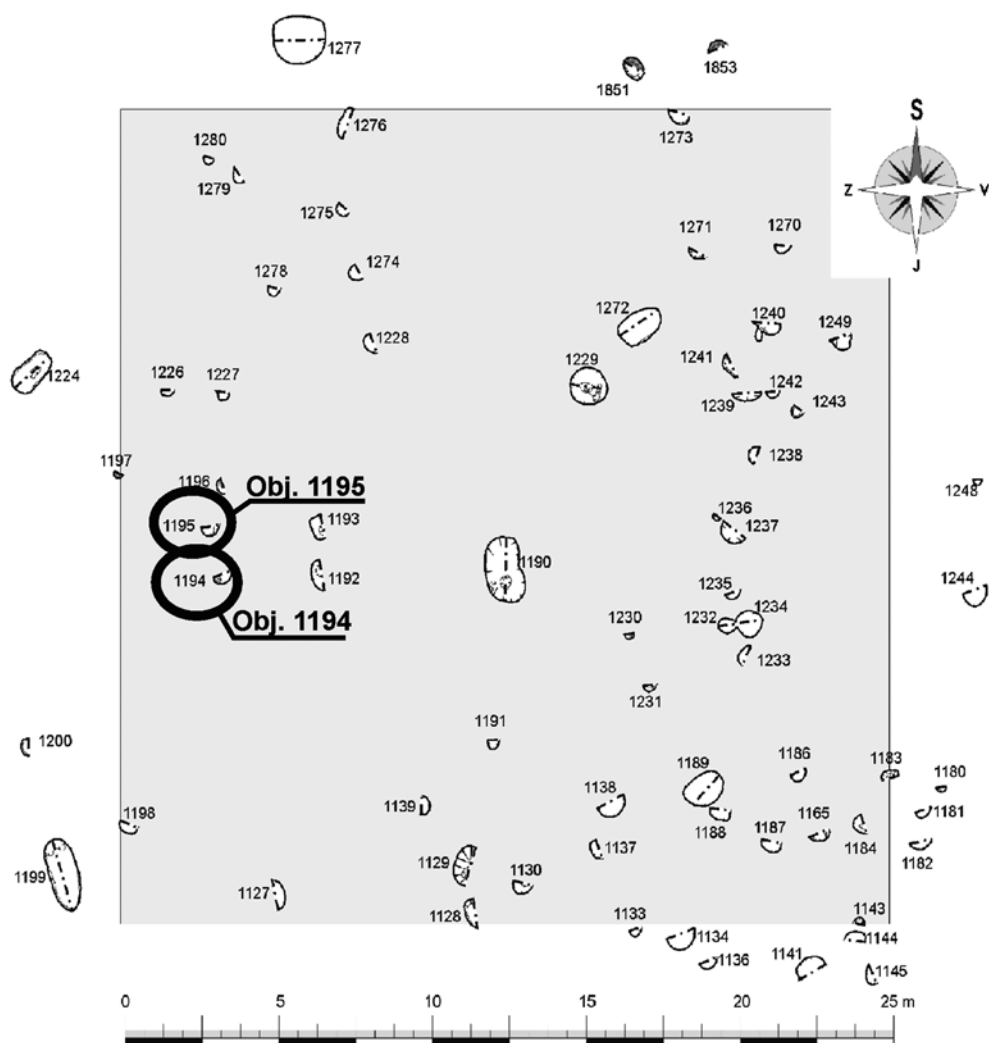
Vrstvy: 1. šedá písčité hlína; 2. žlutá písčité hlína; 3. červená písčité hlína.

Interpretace: Sídlištní objekt.

Nálezy:

Ve výplni objektu bylo objeveno celkem 6 keramických zlomků, z nichž 4 lze zařadit do doby římské. Jeden fragment není možné lépe analyzovat, protože se jedná o neurčitelného jedince bez





Obr. 9 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec C 60. Zobrazení objektů 1194 a 1195 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 9 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat C 60. Die Darstellung der Objekte 1194 und 1195 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

výzdoby. Jeho určení bylo provedeno jen na základě materiálu.

**fragment č. 1:** zchovalost: okraj a hrdlo; popis tvaru: okraj – zaoblený; hrdlo – přímé (válcovité); popis výzdoby: vhloubená (žlábkování); rozmístění výzdoby: hrdlo; povrch: jemně modelovaný, leštěný; druh nádoby: část teriny; keramická hmota: jemnozrná (ostřívo do 1 mm); barva vnější strany: šedočerná; rozměry (mm): výška: 44 × šířka: 33 × tloušťka: 3–5; př. č. 2005/A0001, inv. č. AR3982, sáček č. 1944, vrstva 20–40 cm (obr. 19: 1). **fragment č. 2:** zchovalost: okraj; popis tvaru: okraj – zaoblený, dovnitř zatažený; povrch: hrubě modelovaný; keramická hmota: středozrná (ostřívo do 2 mm); barva vnější strany: žluto okrová; rozměry (mm): výška: 25 × šířka: 23 × tloušťka: 4;

př. č. 2005/A0001, inv. č. AR3982, sáček č. 1944, vrstva 20–40 cm (obr. 19: 2).

**fragment č. 3:** zchovalost: okraj; popis tvaru: okraj – zaoblený; povrch: hrubě modelovaný; keramická hmota: středozrná (ostřívo do 2 mm); barva vnější strany: žluto šedá, rozměry (mm): výška: 26 × šířka: 37 × tloušťka: 5; př. č. 2005/A0001, inv. č. AR3982, sáček č. 1944, vrstva 20–40 cm (obr. 19: 3).

#### Objekt 1195 (obr. 17: A)

Byl nalezen ve čtverci C 60. Jen několik metrů jižním směrem sousedí s objektem 1194 (obr. 9).

Popis: Nepravidelně oválný tvar, stěny objektu kolmo spadaly k rovnému dnu.

Rozměry: délka: 58 cm; šířka: 30 cm; hloubka: 44 cm.

Vrstvy: 1. šedá písčitá hlína; 2. černá písčitá hlína.  
Interpretace: Sídlištní objekt nebojde o kůlovou jámu.

Nálezy:

Ve výplni byl objeven jen jeden tvarově neurčitelný jedinec bez výzdoby, kterého lze na základě materiálu přiřadit do doby římské (př. č. 2005/A0001, inv. č. AR3963, sáček č. 1904, severní polovina). Rovněž se zde vyskytovalo velké množství mazanice (5560 g).

**mazanice č. 1:** barva: oranžově šedočerná; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsahuje malé množství organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji. Vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 170, šířka: 103, tloušťka: 27, váha fragmentu (g): 720; poznámka: nekreslený profil (obr. 22: 1).

**mazanice č. 2:** barva: šedě oranžová; materiál: málo kompaktní, snadno se drolí, obsahuje značné množství organických příměsí; výpal: slabý – snadno se láme; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: tesaný prvek (trám, trámek, prkno atd.); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 81, šířka: 73, tloušťka: cca 36, váha fragmentu (g): 100 (obr. 22: 2).

**mazanice č. 3:** barva: šedočerná; materiál: málo kompaktní, snadno se drolí, obsahuje značné množství organických příměsí; výpal: slabý – snadno se láme; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: kuláč ( $\varnothing > 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 78, šířka: 56, tloušťka: --, váha fragmentu (g): 80 (obr. 22: 3).

**mazanice č. 4:** barva: šedooranžová; materiál: málo kompaktní, snadno se drolí, obsahuje značné množství organických příměsí; výpal: střední – láme se obtížněji; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: kuláč ( $\varnothing > 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch

(mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 70, šířka: 71, tloušťka: 42, váha fragmentu (g): 100 (obr. 22: 4).

**mazanice č. 5:** barva: šedooranžová; materiál: málo kompaktní, snadno se drolí, obsahuje značné množství organických příměsí; výpal: slabý – snadno se láme. Vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: kuláč ( $\varnothing > 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 61, šířka: 53, tloušťka: --, váha fragmentu (g): 100 (obr. 22: 5).

**mazanice č. 6:** barva: šedookrová; materiál: velmi kompaktní, výrazně homogenní materiál, nedrolí se (obsahuje minimum makroskopicky pozorovatelných organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji; rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 180, šířka: 110, tloušťka: 40, váha fragmentu (g): 660 (obr. 22: 6).

#### Objekt 1634 (obr. 17: B)

Byl nalezen ve čtverci D 58 (obr. 10).

Popis: Nepravidelně oválný tvar, stěny mírně spadaly k mísovitému dnu.

Rozměry: délka: 68; šířka: 30; hloubka: 18.

Vrstvy: 1. hnědošedá, hlinitopísčitá, středně ulehlá; 2. šedá, hlinitopísčitá, středně ulehlá.

Interpretace: Pravděpodobně jde o pozůstatek kůlové jámy.

Nálezy:

Ve výplni objektu byl nalezen jeden keramický jedinec a jeden zlomek.

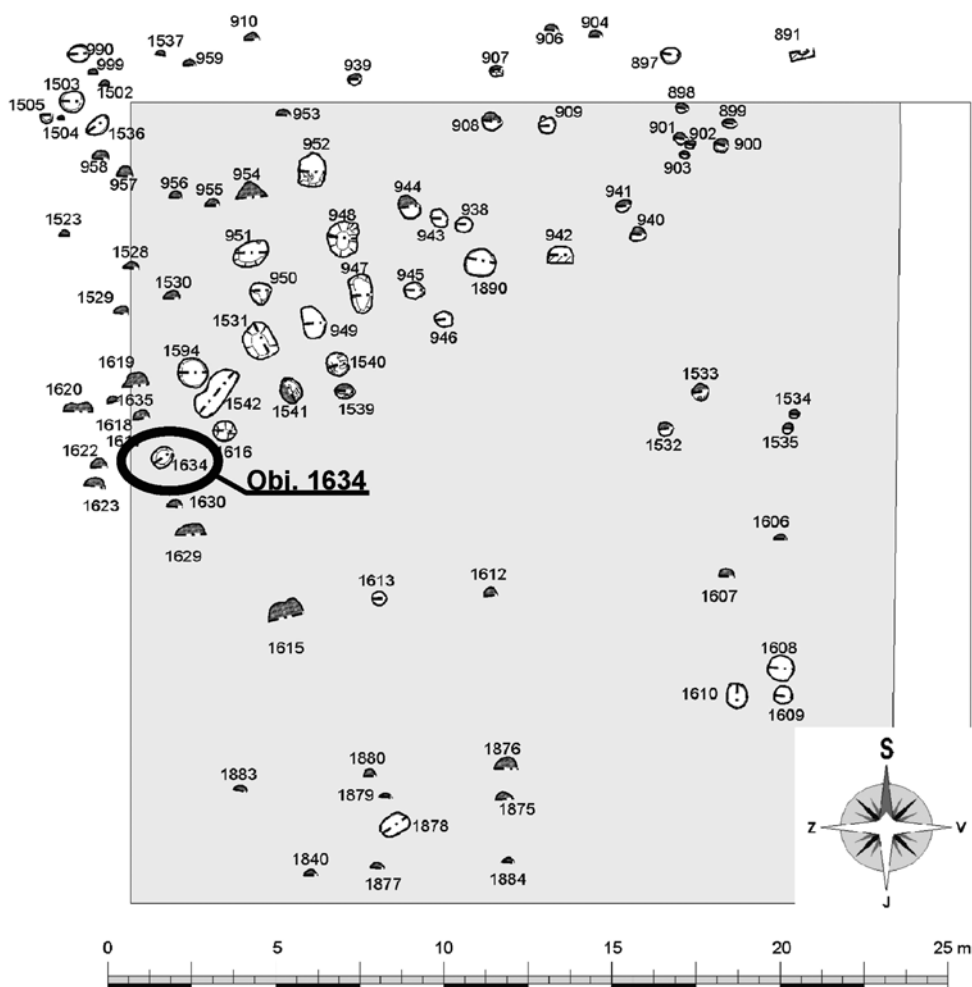
**fragment č. 1:** zachovalost: okraj a hrdlo; popis tvaru: okraj – zaoblený, dovnitř zatažený, hrdlo – prohnuté; druh nádoby: miska ze zataženého okraje povrch: jemněji modelovaný, přirozený; keramická hmota: středožrná (ostřivo do 2 mm); barva vnější strany: oranžově šedá; rozměry (mm): výška: 65 × šířka: 38 × tloušťka: 6; př. č. 2005/A0001, inv. č. AR4430, sáček č. 1526, severní polovina (obr. 19: 6).

#### Objekt 1656 (obr. 18: A)

Byl nalezen ve čtverci B 58 (obr. 11).

Popis: Nepravidelně oválný tvar, stěny mírně spadaly k nepravidelnému mísovitému dnu.

Rozměry: délka: 34 cm; šířka: 22 cm; hloubka: 22 cm.



Obr. 10 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec D 58. Zobrazení objektu 1634 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). –  
Abb. 10 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat D 58. Die Darstellung des Objektes 1634 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

Vrstvy: 1. hnědošedá, hlinitopísčité, středně ulehlá; 2. šedá, hlinitopísčité, středně ulehlá.

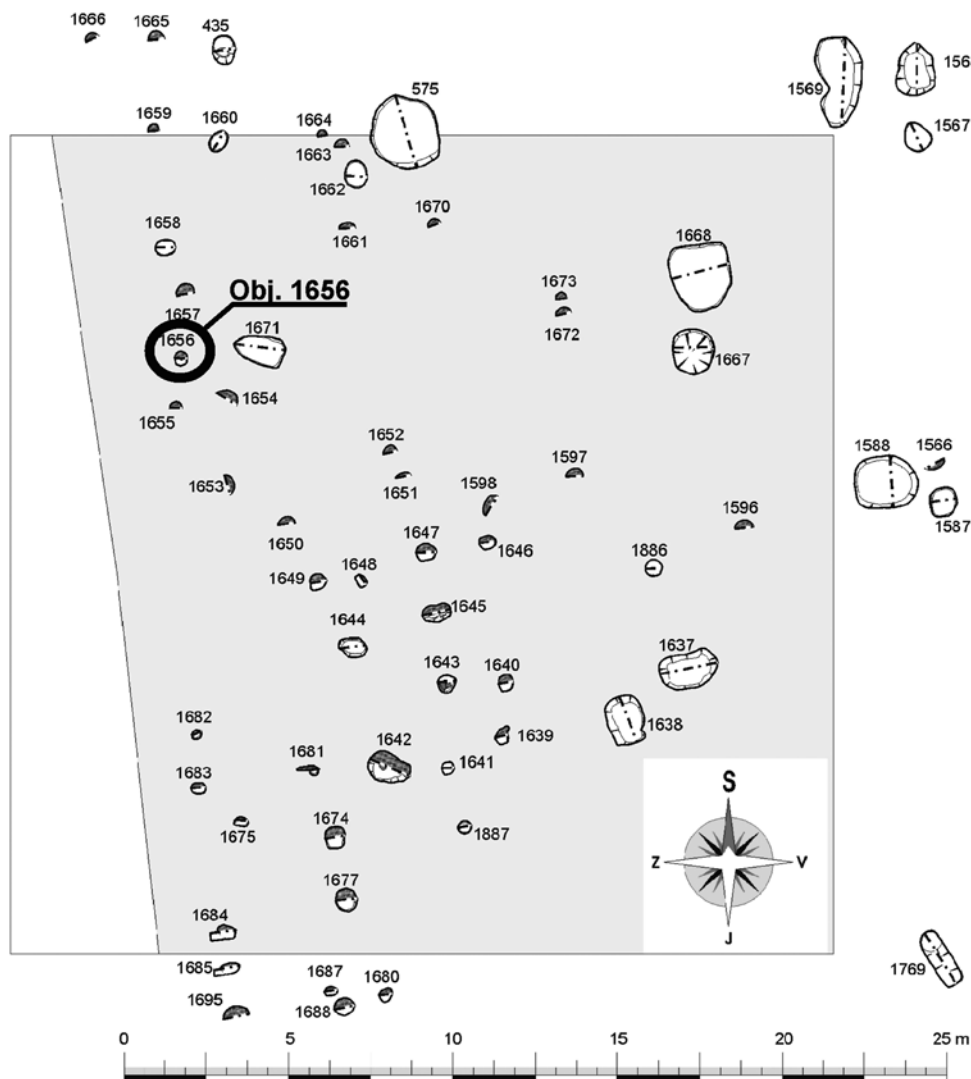
Interpretace: Pravděpodobně jde o kúlovou jámu.  
Nálezy:

Ve výplni objektu byly objeveny 2 keramické zlomky. Z toho jen jeden náležel do římského období. Dále se zde vykytovalo větší množství mazanice (1640 g).

**fragment č. 1:** zchovalost: okraj a hrdlo; popis tvaru: okraj – zaoblený, hrdlo – přímé (válcovité); druh nádoby: nádoba terinovitého tvaru; popis výzdoby: vhloubená (žlábkovaná); rozmístění výzdoby: hrdlo; povrch: jemně modelovaný, leštěný; keramická hmota: jemnozrná (ostřivo do 1 mm); barva vnější strany: okrově šedočerná; rozměry (mm): výška: 64 × šířka: 58 × tloušťka: 6, př. č. 2005/A0001, inv. č. AR4468, sáček č. 1833, severní polovina (obr. 19: 5).

**mazanice č. 1:** barva: světle oranžově šedá; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsahuje malé množství organických příměsí); výpal: slabý – snadno se láme; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hlazený povrch (např. prknem, věchem slámy nebo rukou); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 65, šířka: 49, tloušťka: 23, váha fragmentu (g): 80 (obr. 23: 1).

**mazanice č. 2:** barva: oranžově žlutošedá; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsahuje malé množství organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji. Vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: bez otisku; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hlazený povrch (např. prknem, věchem slámy nebo rukou); roz-

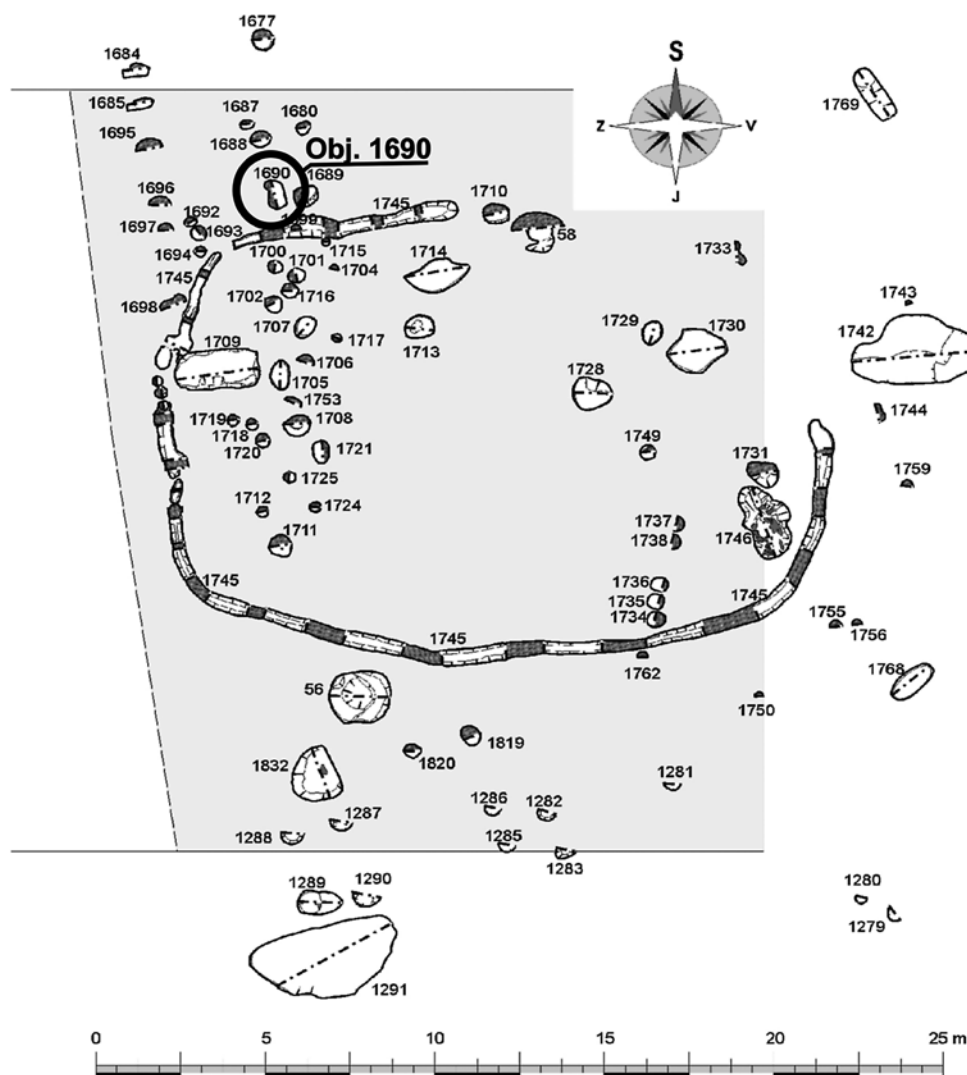


Obr. 11 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec B 58. Zobrazení objektu 1656 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 11 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat B 58. Die Darstellung des Objektes 1656 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

měry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 69, šířka: 62, tloušťka: 15, váha fragmentu (g): 60 (obr. 23: 2). **mazanice č. 3:** barva: oranžově šedá; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsahuje malé množství organických příměsí); výpal: slabý – snadno se láme. Vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: bez otisku; vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hlazený povrch (např. prknem, věchtem slámy nebo rukou); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 92, šířka: 51, tloušťka: 24, váha fragmentu (g): 100 (obr. 23: 3). **mazanice č. 4:** barva: oranžově šedě žlutá; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsa-

huje malé množství organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji. Vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: kuláč ( $\varnothing > 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hlazený povrch (např. prknem, věchtem slámy nebo rukou); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 112, šířka: 130, tloušťka: 28, váha fragmentu (g): 400 (obr. 23: 4).

**mazanice č. 5:** barva: oranžově šedá; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsahuje malé množství organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: kuláč



Obr. 12 Dražkovice. Lokalita 1. Čtverec B 59. Zobrazení objektu 1690 v rámci čtverce (digitalizace: M. Kotek). –  
Abb. 12 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Das Quadrat B 59. Die Darstellung des Objektes 1690 in diesem Quadrat (Digitalisierung: M. Kotek).

( $\varnothing > 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hlazený povrch (např. prknem, věchtem slámy nebo rukou); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 113, šířka: 125, tloušťka: 23, váha fragmentu (g): 420 (obr. 23: 5).

**mazanice č. 6:** barva: oranžově šedá; materiál: středně kompaktní, drolí se minimálně (obsahuje malé množství organických příměsí); výpal: střední – láme se obtížněji; vnitřní strana (VS): označujeme část zlomku, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků. Typ otisku: kuláč ( $\varnothing > 2,0$  cm); vnější strana (VNS): povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy: hlazený povrch (např. prknem, věchtem slámy nebo rukou); rozměry (mm): rozměry jsou prováděny

podle orientace fragmentu v tabulce: výška: 82, šířka: 73, tloušťka: 28, váha fragmentu (g): 120 (obr. 23: 6).

#### Objekt 1690 (obr. 18: B)

Byl nalezen ve čtverci B 59 (obr. 12).

Popis: Nepravidelně oválný tvar, stěny kolmo spadaly k rovnému dnu.

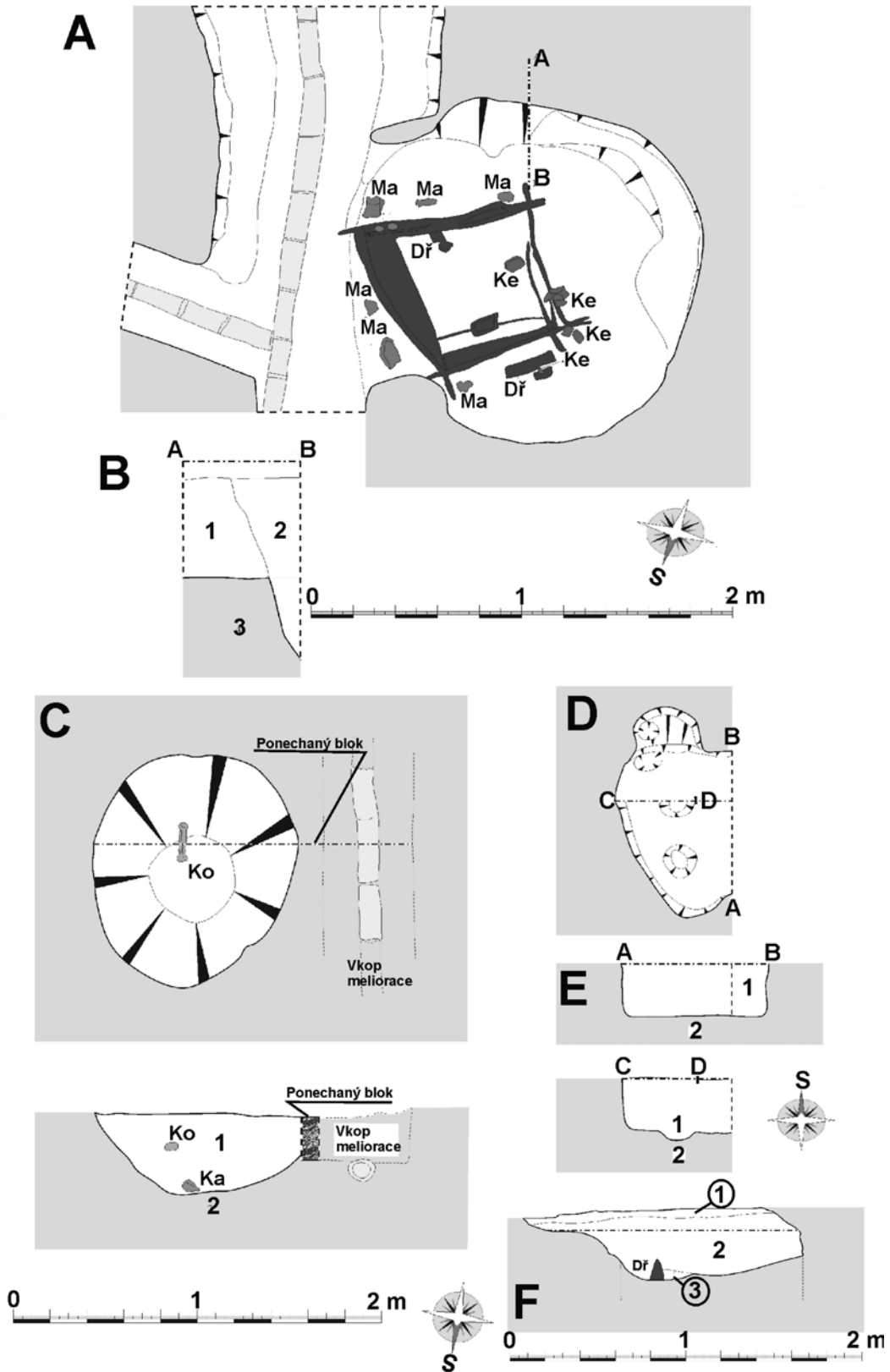
Rozměry: délka: 94 cm; hloubka: 42 cm.

Vrstvy: 1. hnědošedá písčité; 2. písčité do šeda; 3. hlinitopísčité prorezlá.

Interpretace: Pravděpodobně jde o křivou jámu.

Nálezy:

Ve výplni objektu bylo nalezeno 8 keramických zlomků. Jde o tvarově neurčitelné jedince bez výzdoby, avšak podle materiálu můžeme všechny zařadit do doby římské (př. č. 2005/A0001,



Obr. 13 Dražkovice. Lokalita 1. Objekt 368. A) půdorys I. úrovně; B) řez hranou vkopu; C) profil po vybrání S poloviny; D) půdorys po vybrání J poloviny; E) profil po vybrání J poloviny; F) profil po vybrání J poloviny (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 13 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Objekt 368. A) der Grundriss des ersten Niveaus; B) der Schnittkante der Grube; C) das Profil nördlicher Hälfte; D) der Grundriss südlicher Hälfte; E) das Profil südlicher Hälfte; F) das Profil südlicher Hälfte (Digitalisierung: M. Kotek).



Obr. 14 Dražkovice. Lokalita 1. A) Fotodokumentace objektu 368 (foto: R. Sedláček). – Abb. 14 Dražkovice. Die Fundstelle 1. A) die Fotodokumentation des Objektes 368 (Foto: R. Sedláček).

inv. č. AR4389, západní polovina). Rovněž se zde vykytovala v menším množství mazanice (120 g).

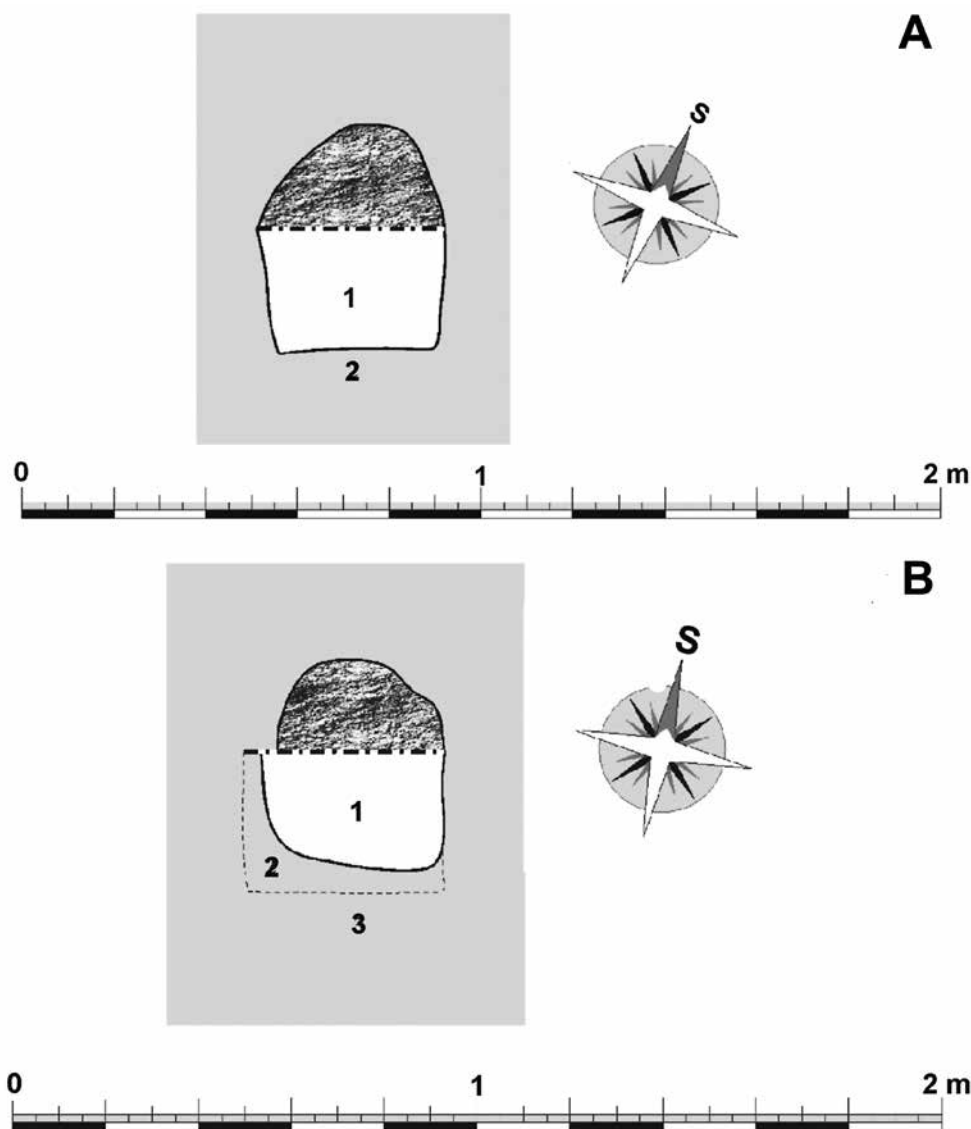
## Interpretace objektů

### Studna – objekt 368

Archeologická situace byla umístěna v severovýchodní části lokality na severním svahu, který se sklání do nivy dnešní říčky Jesenčanky a bezjmenného potoka (*Sedláček a kol. 2008, 291*). Objekt se při skrývce projevil jílovitou hlínou tmavě šedočerné barvy o mírně eliptickém půdorysu s delší osou S–J o délce cca 198 cm. Podloží v bezprostředním okolí tvořil hnědožlutý jíl se šedohnědými skvrnami. Na západní straně došlo k porušení meliorační rýhou. V hloubce 12 cm pod úrovní skrývky se objevily zlomky dřevěných prken a v hloubce cca 36 cm bylo po odhalení vazby dřevěných fošen zřejmé, že jde o konstruk-

ci dřevěného bednění. Okolní terén byl postupně snižen a horní část studniční jámy s výdřevou zůstala ponechána v pozitivu. Zachovaná výdřeva dodržovala téměř pravidelný čtvercový půdorys s délkou vnitřní strany 60–90 cm. Spíše než konstrukčním typem je poměrně široká odchylka dána určitou nepřesností tesařské práce a zejména pak postdepozičními procesy, kdy tlak hlíny a prorostlé kořeny stromů pravidelnost konstrukce silně narušily. Samostatná dřevěná konstrukce se skládala z fošen značně rozdílných rozměrů. Šířka prken se pohybuje mezi 20–50 cm a tloušťka od 3 do 5 cm. Vzájemná fixace jednotlivých prken byla v rozích konstrukce zajištěna roubením, formou oboustranných zátesů. Výdřeva o maximální hloubce 175 cm dosahovala až na dno studniční jámy (*Sedláček a kol. 2008, 292–297*).

Vyhodnocení objektu proběhlo dvěma způsoby. Přírodovědné disciplíny analyzovaly pozůstatky dřevěného bednění, pylů a rostlinných makrobytků. Rozbor dřev byl proveden prostřednictvím



Obr. 15 Dražkovice. Lokalita 1. A) Objekt 102; B) Objekt 556 (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 15 Dražkovice. Die Fundstelle 1. A) Objekt 102; B) Objekt 556 (Digitalisierung: M. Kotek).

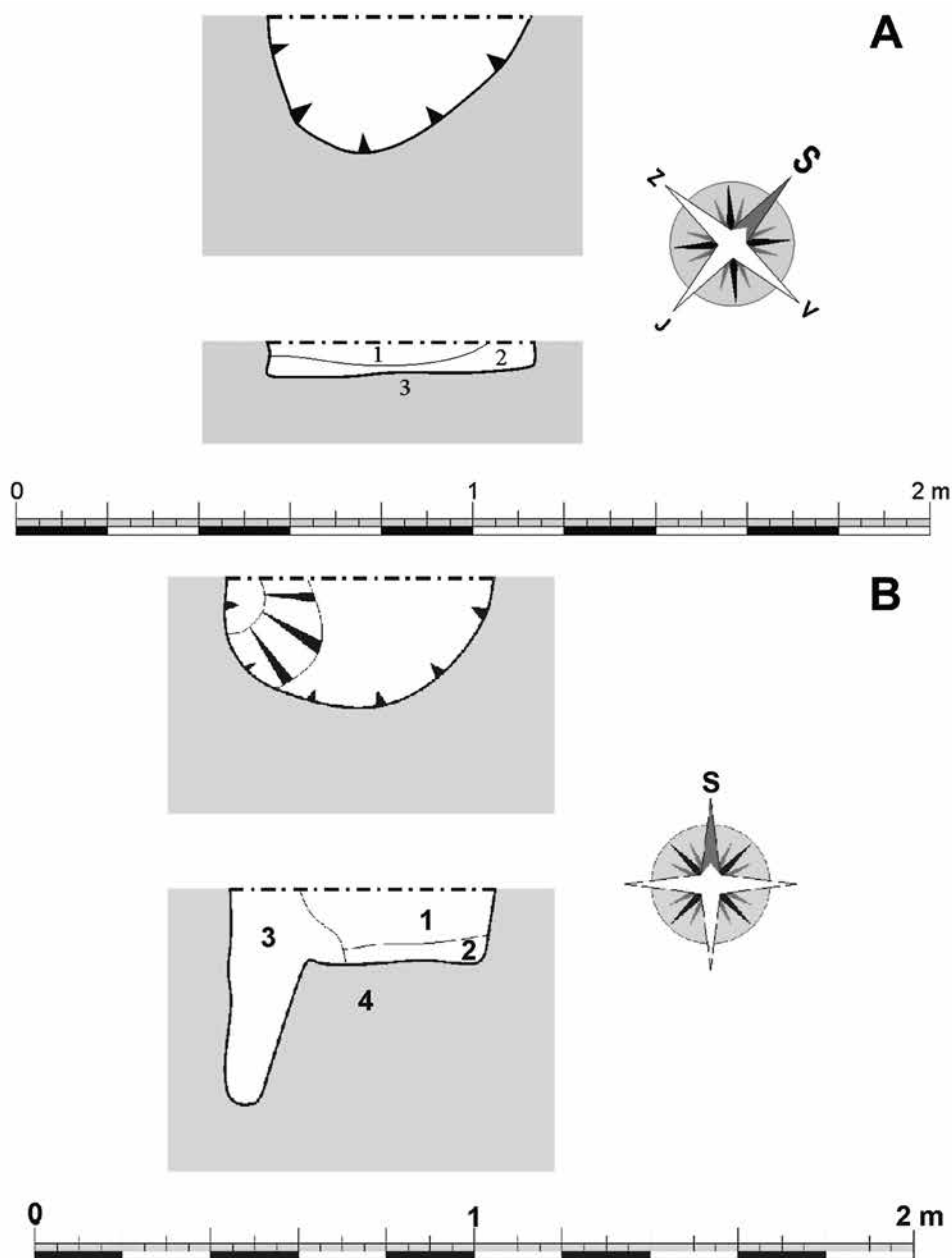
dendrochronologické a radiokarbonové metody. Dále byly využity archeologické analogie tvaru studniční jámy a učiněna analýza artefaktů z výplně objektu. Druhý způsob vyhodnocení představuje rozbor archeologického materiálu a porovnání archeologické situace s dalšími podobnými objekty z různých lokalit, patřícími do doby římské či doby stěhování národů.

Všechny vzorky odebrané z bednění studny byly z dubového dřeva. Ze vzájemně synchronizovatelných vzorků lze usoudit, že hodnocená prkna byla vyrobena ze dvou odlišných stromů. Za pomoci dendrochronologické metody byla určena data 190 n. l. a 834 n. l. Radiokarbonová metoda vymezila hlavní interval kalibrovaného/kalendářního stáří rozmezí let 4 n. l. až 130 n. l. s přiřaze-

nou absolutní pravděpodobností přibližně 86 % (Sedláček a kol. 2008, 302–307).

Jiné studny z doby římské lze nalézt například na lokalitě z doby stěhování národů v Hostivici (okr. Praha-západ); (Pleinerová 2005). Pro studnu z Dražkovic představuje důležitý srovnávací pramen 24 studní různého typu ze sídliště Dallgow-Döberitz v povodí Havoly (Schöneburg 1996, 141). Zde se setkáváme s téměř všemi konstrukčními typy (13 studní s konstrukcí vypletanou, 7 s konstrukcí bedněnou – případně srubovou, 1 studna s kadlubovou-kmenovou konstrukcí, 1 studna s méně obvyklou konstrukcí z vertikálně usazených fošen). Kromě uvedených typů se na lokalitě objevily také kombinace různých stavebních technik – například kombinace studny

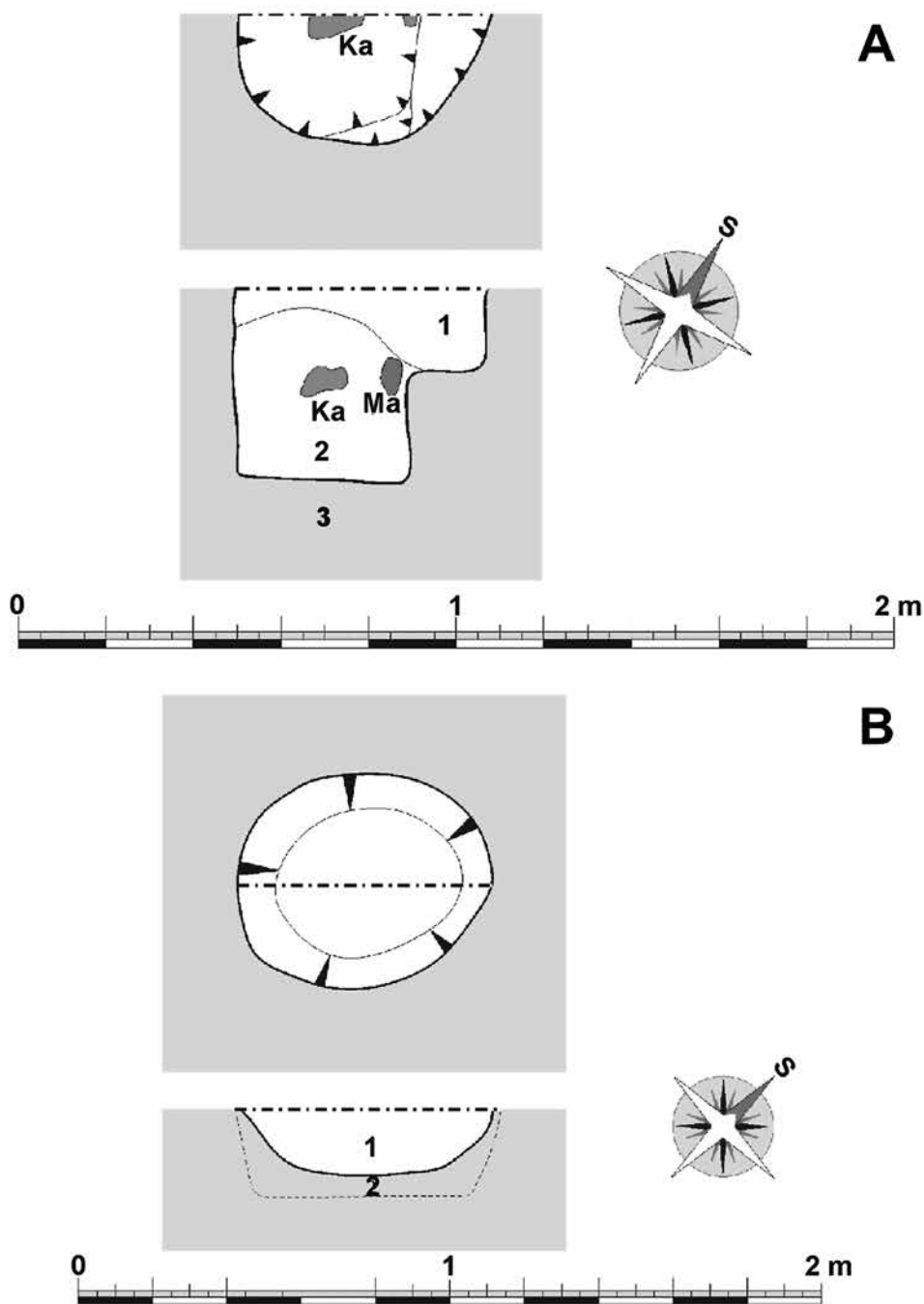




Obr. 16 Dražkovice. Lokalita 1. A) Objekt 1158; B) Objekt 1194 (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 16 Dražkovice. Die Fundstelle 1. A) Objekt 1158; B) Objekt 1194 (Digitalisierung: M. Kotek).

bedněné a kadlubové nebo studna s konstrukcí proutěnou doplněná kamenným věncem (Schöneburg 1996). Studny byly budovány kontinuálně od konce 1. stol. n. l. do pol. 5. stol. n. l. (Schöneburg 1996, 149). Ch. Pescheck na konci 30. let minulého století provedl soupis a podrobnou analýzu studní z doby laténské a římské z oblasti Horního Slezska (Pescheck 1936). Z tohoto soupisu můžeme uvést konstrukčně podobnou studnu objevenou v Pawłowicích, v Dolnoslezském vojvodství (Pawłowitz, Kr. Trebnitz), která je datována do 3. stol. až 4. stol. n. l. (Pescheck 1936, 254–260,

Abb. 2, Taf. XXVII: 2). Další obdobný typ byl nalezen v Krobielowicích, v Dolnoslezském vojvodství (Schosnitz, Kr. Breslau), jehož datace se klade přibližně do 4. až 5. stol. n. l. (Pescheck 1936, 260–263, Taf. XXVIII: 3). Z pozdní doby římské pochází studna ze sídliště v Göritz (Berg-Hobohm 2004, 116–117, Taf. 162). Dražkovické studni se také konstrukčně velmi podobá studna z lokality Domasław, v Dolnoslezském vojvodství (Domslau, Kr. Breslau), která měla ve výplni archeologický materiál z 3. a počátku 4. stol. n. l. (Pescheck 1936, 263–264, Taf. XXVIII: 1). Přibližně

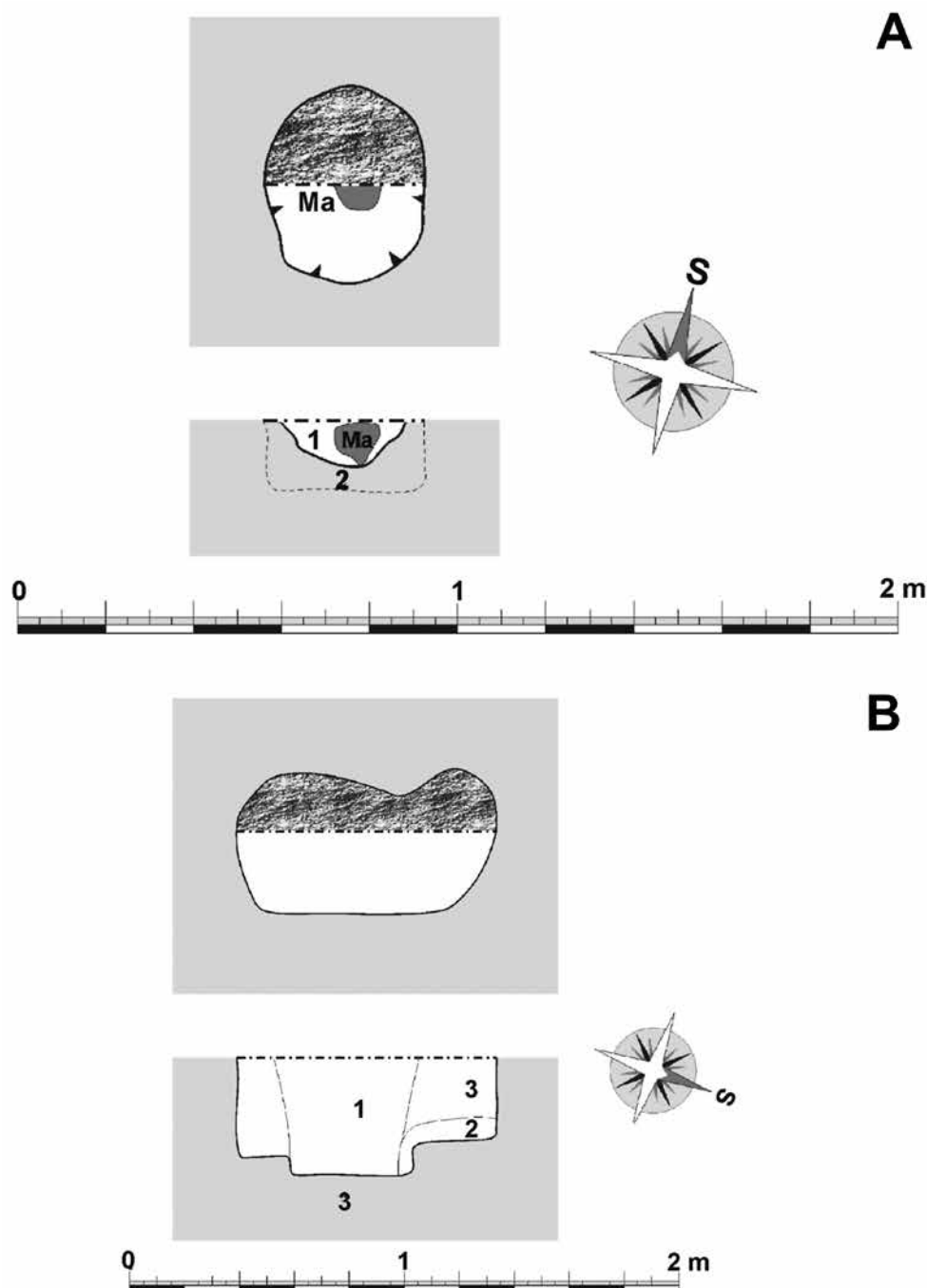


Obr. 17 Dražkovice. Lokalita 1. A) Objekt 1195; B) Objekt 1634 (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 17 Dražkovice. Die Fundstelle 1. A) Objekt 1195; B) Objekt 1634 (Digitalisierung: M. Kotek).

stejný konstrukční typ se mohl vyskytovat u studny z Szczawna-Zdróje, Dolnoslezské vojvodství (Salzbrunn, Kr. Waldenburg). Za obdobnou konstrukci můžeme považovat i studnu z období stěhování národů z lokality Hona (Kr. Hona). Jako poslední můžeme použít analogii z lokality Donnstetten OU Urach (Pescheck 1936, 265–266).

Studniční jámu z Dražkovic můžeme považovat za studnu se srubovou konstrukcí, která byla

v nárožích spojena roubením formou oboustranných zátesů (Sedláček a kol. 2008, 323). Jde o hojně užívaný konstrukční postup, který se vyskytuje od neolitu až do středověku (Pleinerová 2005, 120). S touto skutečností souvisí také chronologická necitlivost jednotlivých typů konstrukce, kdy všechny známé typy konstrukcí vystupují souběžně od doby bronzové až do raného středověku (Jansová 1960, 155). Dendrochronologické analý-



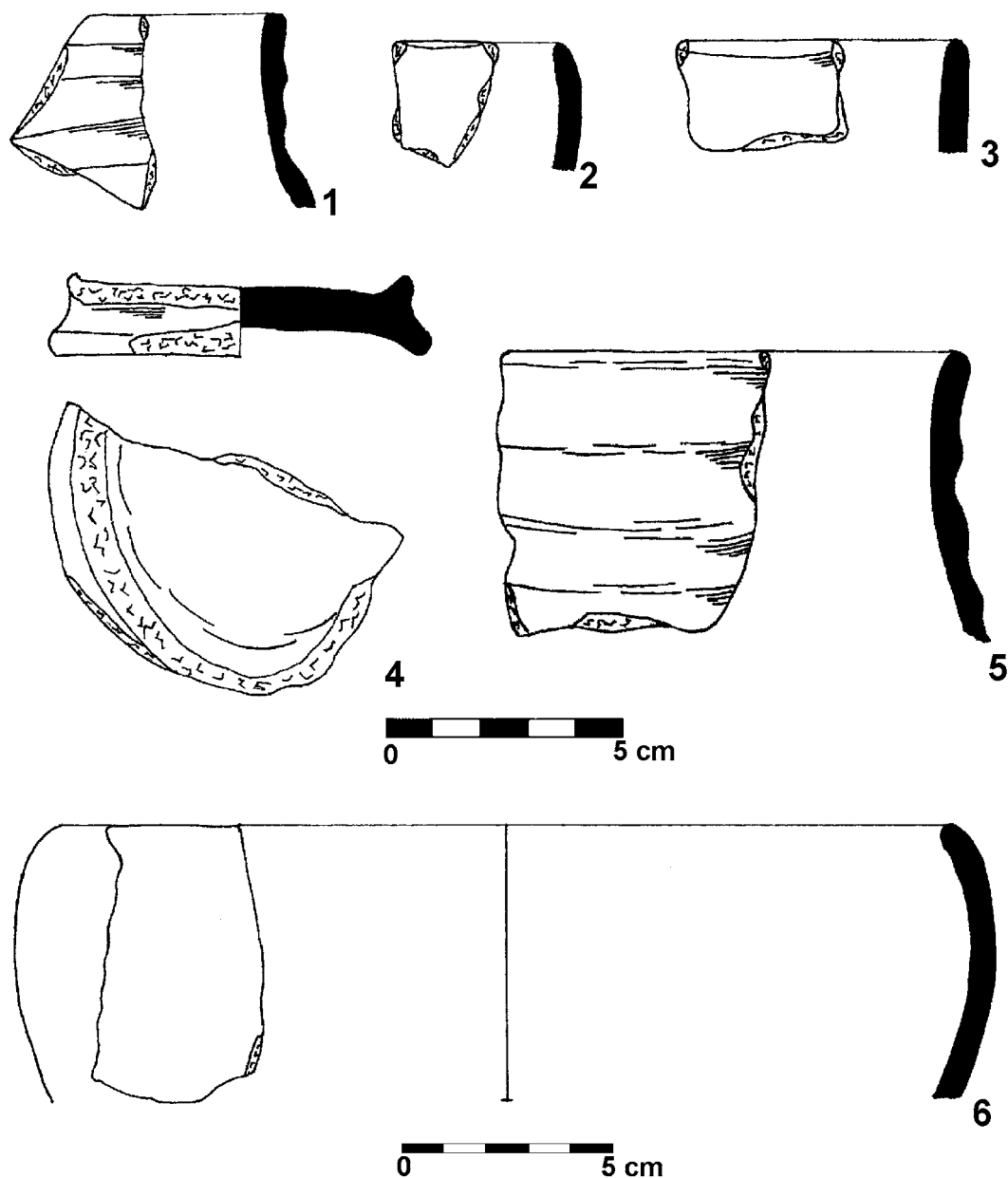
Obr. 18 Dražkovice. Lokalita 1. A) Objekt 1656; B) Objekt 1690 (digitalizace: M. Kotek). – Abb. 18 Dražkovice. Die Fundstelle 1. A) Objekt 1656; B) Objekt 1690 (Digitalisierung: M. Kotek).

zy určily pravděpodobné datum pokácení dubu pro výrobu vřdřevy na období po roce 190 n. l. S tímto datem je v souladu také keramický materiál z počátku mladší doby římské v zánikovém horizontu studniční jámy (Sedláček a kol. 2008, 321). Na závěr ještě vyvstává otázka, proč se na zkoumané lokalitě nepodařilo zachytit větší počet objektů z doby římské. Studna se však nachází pouze 12 m východně od okraje skrývky, a proto

je celkem pravděpodobné, že byl probádán pouze okraj osídlení, ke kterému studna může patřit (Sedláček a kol. 2008, 325).

### Rozbor nálezů

Na lokalitě bylo ve výplni 9 objektů celkem nalezeno 133 keramických fragmentů, z toho musíme vyčlenit 52 (39 %) zlomků patřících do jiného pra-



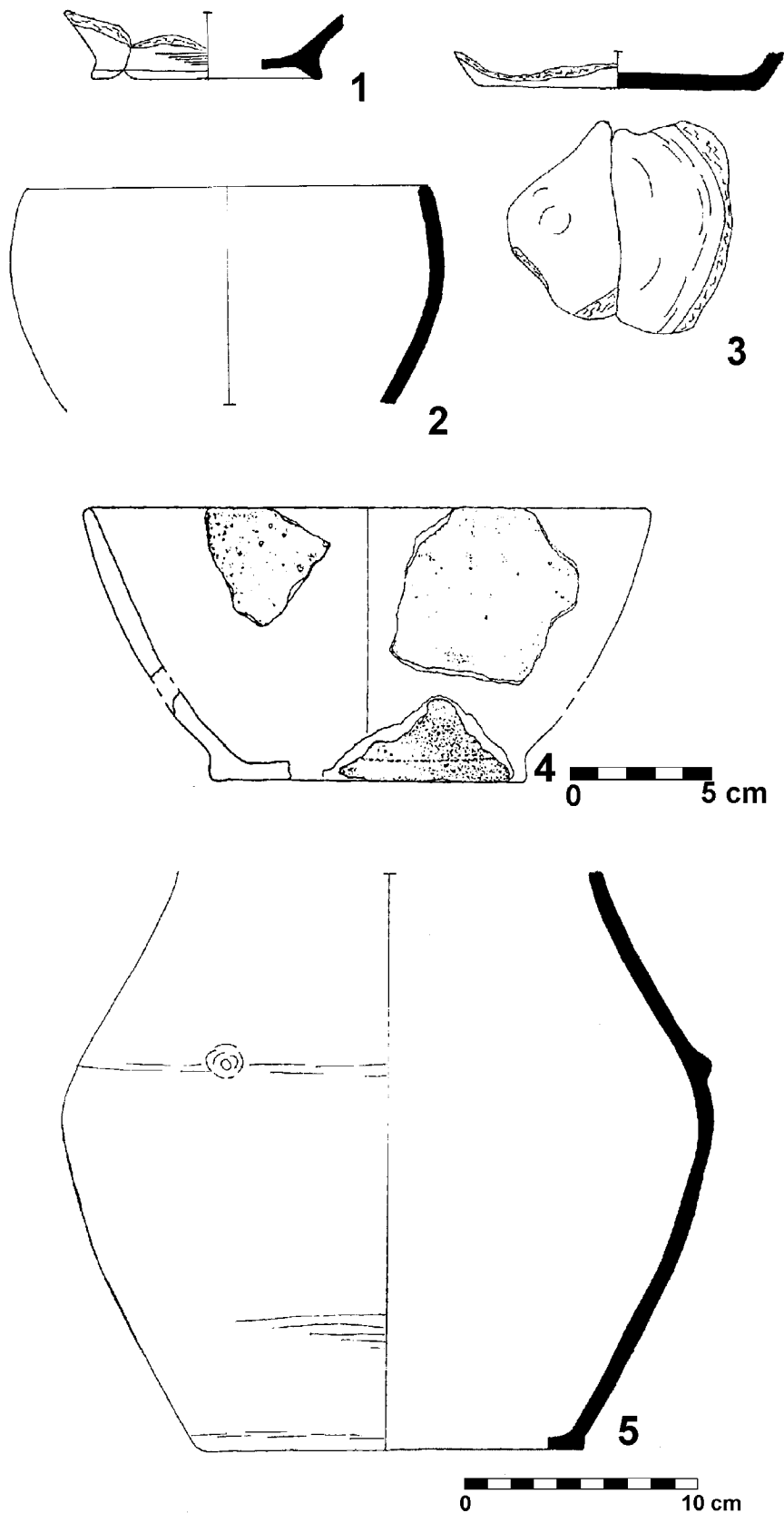
Obr. 19 Dražkovice. Lokalita 1. Keramický inventář. 1–3) Objekt 1194; 4) Objekt 102; 5) Objekt 1656; 6) Objekt 1634 (kresba: F. Kašpárek). – Abb. 19 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Keramik. 1–3) Objekt 1194; 4) Objekt 102; 5) Objekt 1656; 6) Objekt 1634 (Zeichnung: F. Kašpárek).

věkého období. Ze zbývajících 81 jedinců mělo určitou vypovídací hodnotu jen 10 fragmentů.

### Mísy se zataženým okrajem

Z keramického inventáře lze tvarově přesně identifikovat dvě mísy se zataženým okrajem (obr. 19: 6; 20: 2). Jde o průběžný tvar, který se vyskytuje už od starší doby římské (Motyková-Šneidrová 1963, příloha 1: 24, 1: 25, 1: 48). Z tohoto období můžeme ještě zmínit pohřebiště v Tvršicích (Motyková-Šneidrová 1965, obr. 3: 9, obr. 4: 1–3, obr. 7: 5, obr. 8: 8,

obr. 11: 15) či sídliště v Počeradech (Koutecký – Venclová 1979, obr. 14: 14, 14: 16). O něco mladší nálezy pocházejí ze sídliště Beroun-Závodí (Břicháček – Košnar 1998, obr. 4: 9, obr. 5: 3, obr. 6: 3, obr. 7: 13, obr. 8: 1,6). Zmíněný tvar misek pokračuje dále i v mladší době římské, příkladem může být sídliště Brno-Starý Lískovec (Víchová 2002, obr. 4: 5). Jejich výskyt můžeme také dokumentovat i v pozdní době římské, jako například na sídlištích v Kostelci na Hané (Vachútová 2007, obr. 8: 9, obr. 14: 12, obr. 17: 15), Sodoměřicích (Vlach 2007, obr. 9: 2) či Slatinicích (Kašpárek 2008, obr. 8: 15).



Obr. 20 Dražkovice. Lokalita 1. Keramický inventář. 1–3, 5) Objekt 1158 (kresba: F. Kašpárek); 4) Objekt 368 (*Sedláček a kol.* 2008, obr. 9). – Abb. 20 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Keramik. 1–3, 5) Objekt 1158 (Zeichnung: F. Kašpárek); 4) Objekt 368 (*Sedláček a kol.* 2008, obr. 9).

Analyzovaný tvar lze zařadit do skupiny tvarů Droberjar 2400, kde jsou uvedeny mísovité tvary se zataženým okrajem (*Droberjar 1997*, 53–54). Misky se zataženým okrajem jsou průběžným tvarem vyskytující se převážně v průběhu 2.–3. století (*Vichová 2002*, 284).

### Miska na nožce (obr. 20: 4)

Analyzovaný keramický fragment byl objeven ve výplni studny, která byla na základě přírodovědných analýz datována do konce 2. století (*Sedláček a kol. 2008*, 298, obr. 9). Mísu na nožce lze zařadit do skupiny tvarů Droberjar 2300 (*Droberjar 1997*, 51). Počátek tohoto typu misek můžeme sledovat už od starší doby římské, avšak jejich hlavní výskyt je ve 3.–4. století (*Droberjar – Prostředník 2004*, 81). Nejbližší analogii, která je tvarově, materiálově i rozměrově identická, můžeme uvést z objektu 411/00 z Turnova-Maškových zahrad (*Droberjar – Prostředník 2005*, 81, obr. 7: 2). Na zkoumaném sídlišti v Dražkovicích se bohužel nepodařilo získat další typově stejné keramické tvary.

### Hrncovitá nádoba

Do této skupiny je možné začlenit jediný exemplář (obr. 20: 5). Nejméně blízký se tvar můžeme nalézt v keramickém inventáři ze sídliště Beroun-Závodí (*Břicháček – Košnar 1998*, 87, obr. 10: 21). Hrncovitá nádoba byla objevena ve výplni objektu 66, který je kladen do stupně C1 (*Břicháček – Košnar 1998*, 73). Obdobné hrncovité nádoby s ven vyhnutým okrajem v nejrůznějších obměnách štíhlejšího esovitěho a baňatého tvaru můžeme sledovat i na sídlišti z pozdní doby římské v Kostelci na Hané (*Vachůtová 2007*, obr. 8: 4, 16; 13: 16; 16: 1, 3; 17: 4, 18: 1, 2, 4, 6; 19: 13; 20: 12). Jde tedy o tvar, který se vyskytuje v delším úseku v rámci doby římské.

### Výzdoba

Výzdoba byla dochována jen na 3 fragmentech (2,4 %) z celkového počtu 81 jedinců. V inventáři se vyskytly dva typy výzdoby, vhloubená (2 zlomky) a plastická (1 zlomek). Vhloubenou výzdobu představují žlábků (*obr. 19: 1; 19: 5*) a plastickou výzdobu tvoří výčnělek (*obr. 20: 5*).

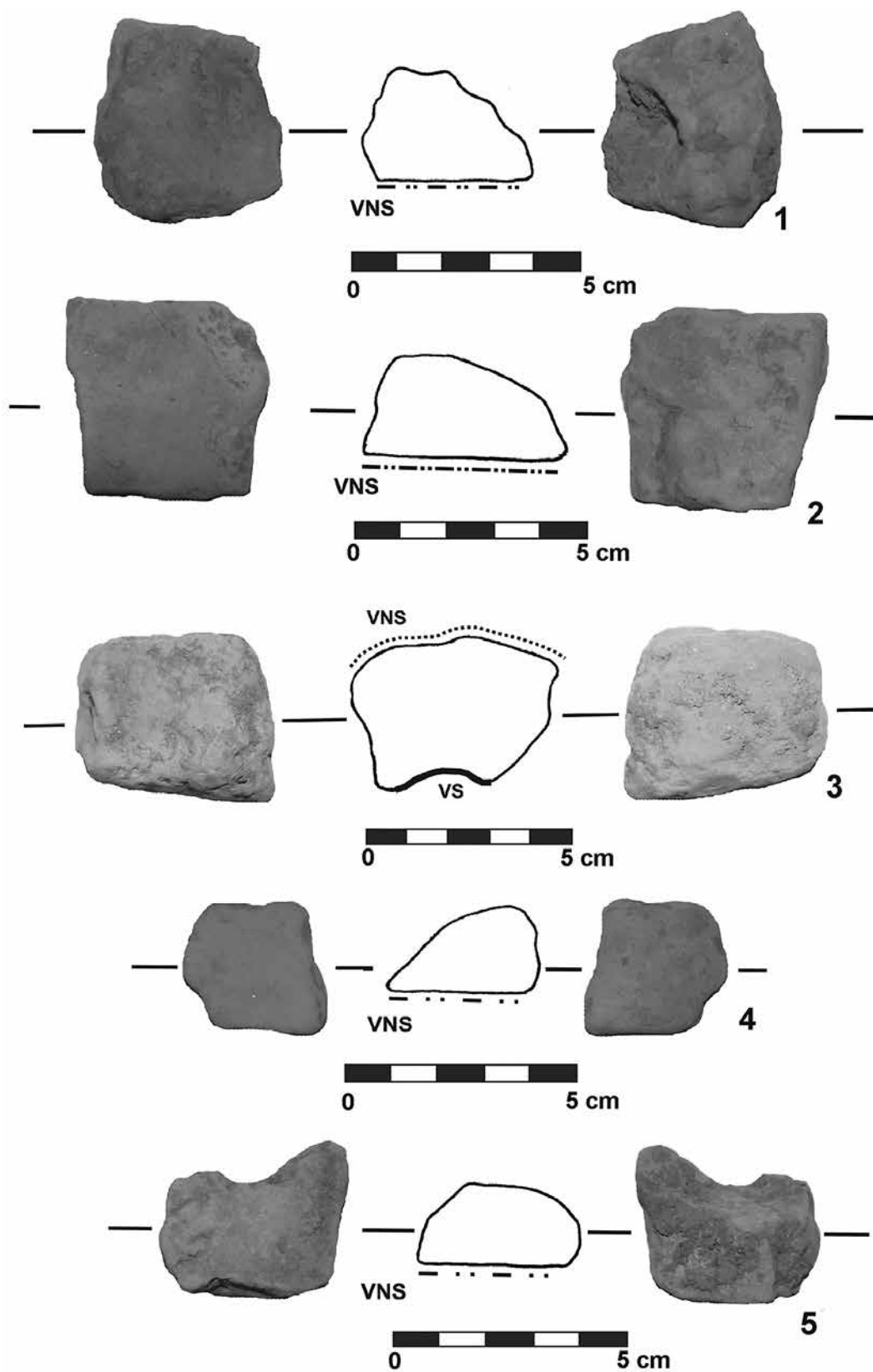
Horizontální žlábkování na hrdle nádoby se pravděpodobně rozprostíralo na válcovitém hrdle teriny. Nejbližší podobná výzdoba se vyskytovala na keramických fragmentech z Chrudimi (*Musil – Jílek 2012*, obr. 21: 5, 27: 4, 27: 12). Lokalita je vzdálena přibližně 7 km jihovýchodním směrem

od Dražkovic (*obr. 2*). Keramický soubor získaný v Chrudimi je svým charakterem velmi blízký keramickému inventáři z námi zkoumané lokality. Chrudimské nálezy jsou kladeny do rozmezí stupňů C2 až D (*Musil – Jílek 2012*, 44). Další blízké analogie můžeme najít na pohřebišti v Plotištích nad Labem. Jde o popelnice hrobu 271, 434, 1045 (*Rybová 1979*, Abb. 69: 6–7; táž 1980, 109, Abb. 8: 14). Nádoby byly zařazeny do skupiny H7b. Tato skupina náleží do IV. fáze pohřebišť, kterou můžeme klást do druhé poloviny 4. stol. až do počátku 5. století (*Rybová 1980*, 110, 137; *Godłowski 1992*). Jinou blízkou analogii lze zmínit z lokality Kostelec nad Orlicí (*Vokolek 1997*, 655, obr. 1: 3; *Richter 1958*, 131). Další shodná výzdoba byla zdokumentována v hrobové jámě ve Slepoticích. Bohatý kostrový hrob byl na základě výbavy a konstrukce datován do druhé poloviny 3. století nebo kolem roku 300 (*Beková – Droberjar 2005*, 409, 430, 414, obr. 12: 1, 12:10). Podobný výzdobný dekor můžeme sledovat i na pohřebišti v Přestovicích (*Svoboda 1965*, Tab. IV: 2; Tab. VIII: 9). Lze ještě zmínit analogickou výzdobu fragmentu z objektu 330 na lokalitě Praha-Ruzyně. Na základě hmotných pramenů je možné sídliště datovat do 5. stol. (*Kuchařík – Bureš – Pleinerová – Jiřík 2008*, 228, 213, obr. 11: 3). Mezi poslední analogie patří keramické fragmenty ze sídliště v Dolních Chabrech (*Jiřík – Kostka 2006*, obr. 19: 6). Tento soubor je kladen do stupně C3–D1 (*Jiřík – Kostka 2006*, 738). Mísa s výzdobou horizontálních žlábků může představovat napodobeniny keramiky točené na kruhu (*Rybová 1976*, 94; táž 1980, 137). Předlohou pro zkoumanou mísu by mohla být pravděpodobně nádoba točená na kruhu, jako je např. exemplář z pohřebišť Liebersee (*Bemmann 2003*, 216, Taf. 2: 8).

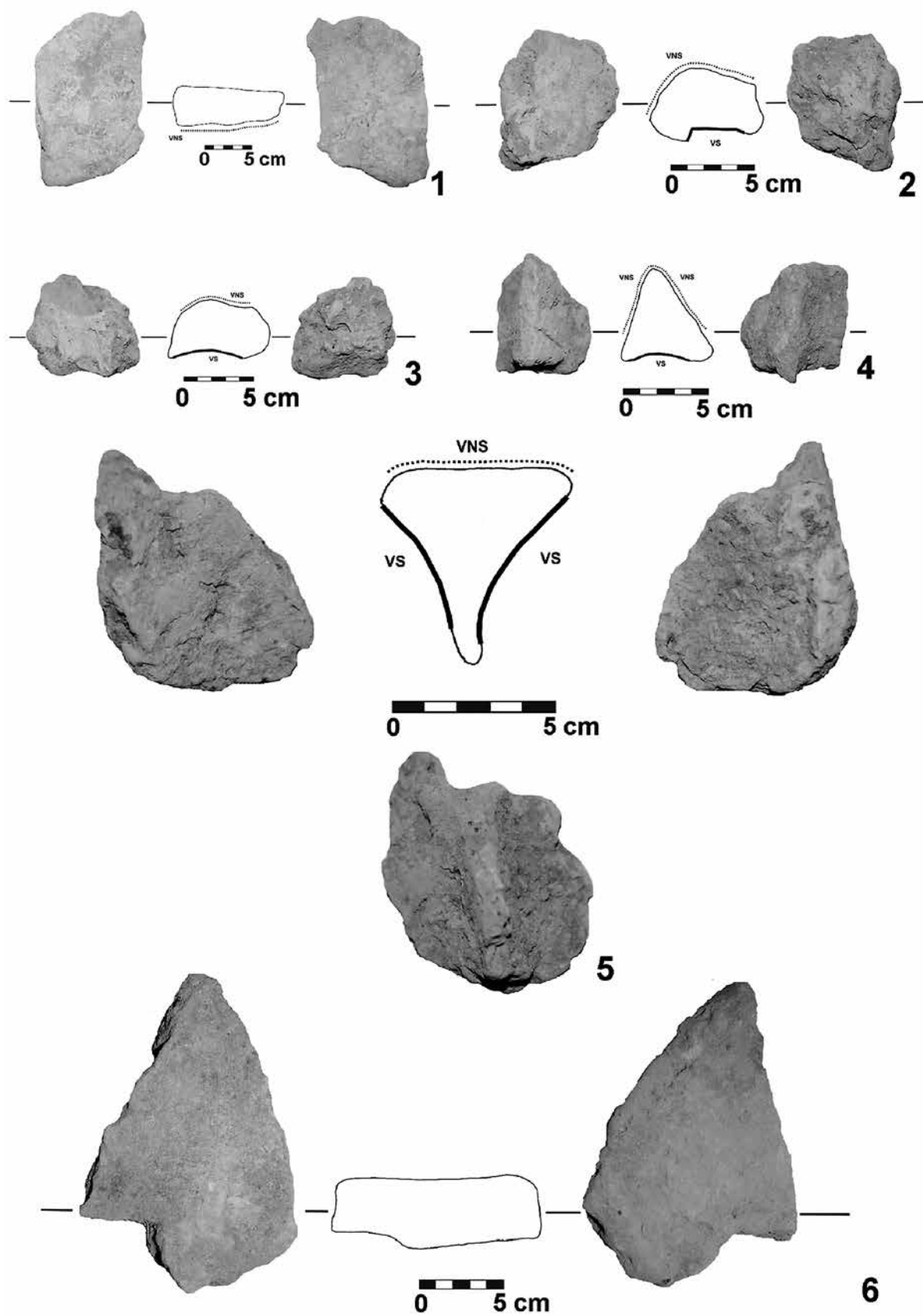
Plastická výzdoba se zřejmě objevuje především v mladších obdobích doby římské, jako např. na sídlišti z mladší a pozdní doby římské ve Slatinicích (*Kašpárek 2008*, obr. 14: 8) nebo v Branči (*Kolník – Varsík – Vladár 2007*, Tab. 13: 4, 39: 17, 86: 28). Z lokality Branč pochází nádoba s plastickým výčnělkem, kterou bylo možné přesněji datovat do doby římské. Nádoba byla získána z objektu 12, který můžeme zařadit do sídlištní fáze B, protože ve výplni se také nacházela železná spona s podvázanou nožkou tzv. uherského typu. Fáze B na sídlišti v Branči byla vymezena roky 180/200 až 250/270 (*Kolník – Varsík – Vladár 2007*, 35, Tab. 13: 4).

### Analýza mazanice

Mazanice představuje jednu z celé řady archeologických struktur, které se vytvářejí v důsledku

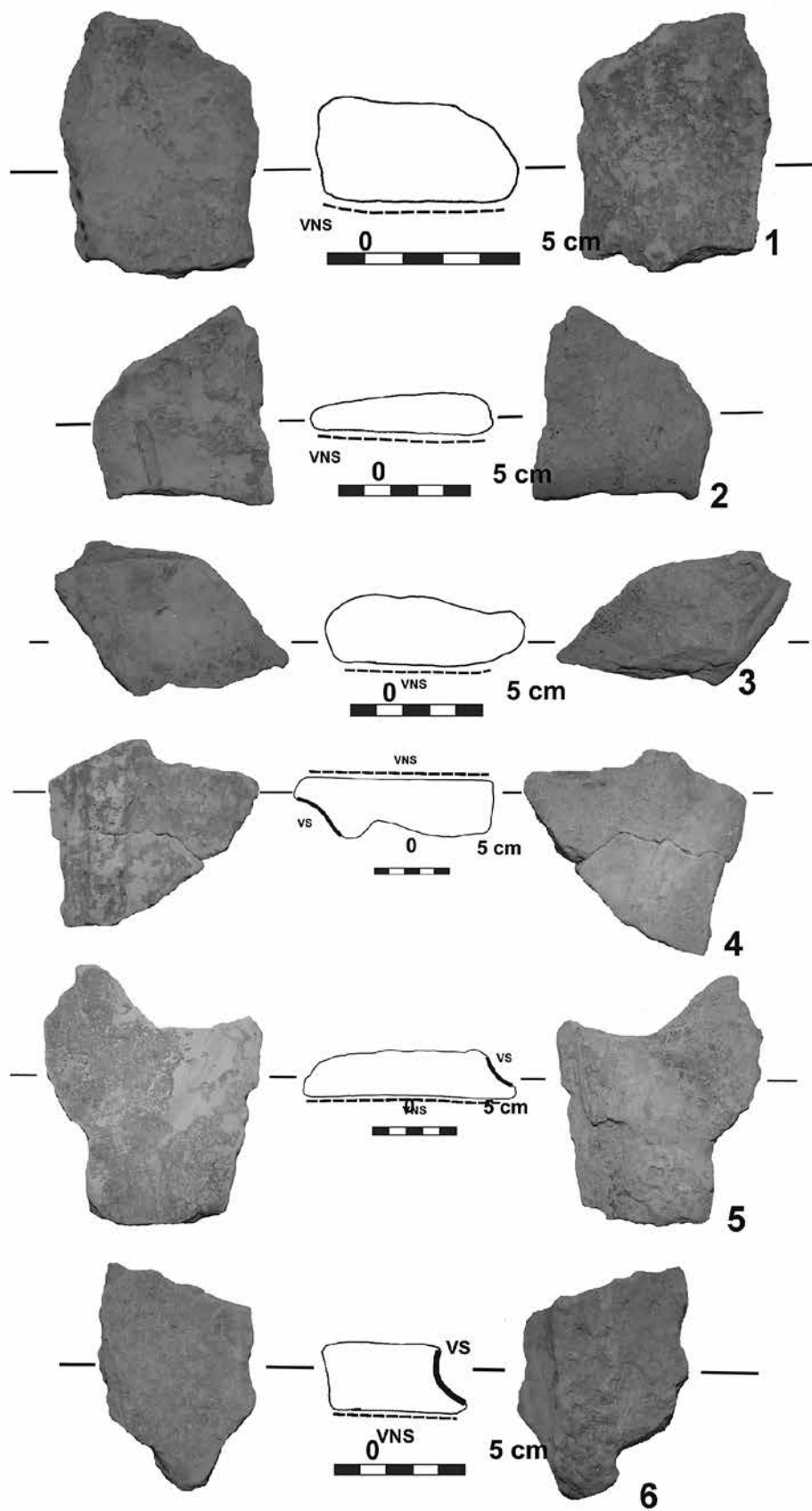


Obr. 21 Dražkovice. Lokalita 1. Mazanice. 1–5) Objekt 368 (foto a kresba: F. Kašpárek). – Abb. 21 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Lehmewurf. 1–5) Objekt 368 (Foto und Zeichnung: F. Kašpárek).

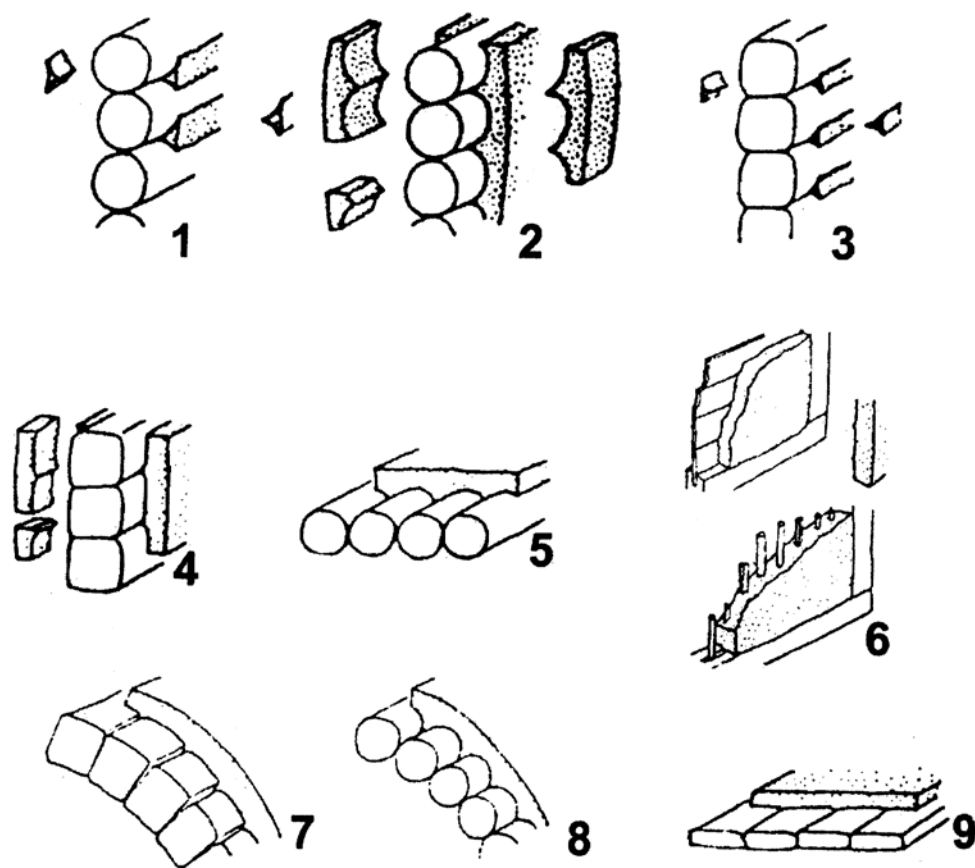


Obr. 22 Dražkovice. Lokalita 1. Mazanice. 1–6) Objekt 1195 (foto a kresba: F. Kašpárek). – Abb. 22 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Lehmewurf. 1–6) Objekt 1195 (Foto und Zeichnung: F. Kašpárek).





Obr. 23 Dražkovice. Lokalita 1. Mazanice. 1–6) Objekt 1656 (foto a kresba: F. Kašpárek). – Abb. 23 Dražkovice. Die Fundstelle 1. Lehmewurf. 1–6) Objekt 1656 (Foto und Zeichnung: F. Kašpárek).



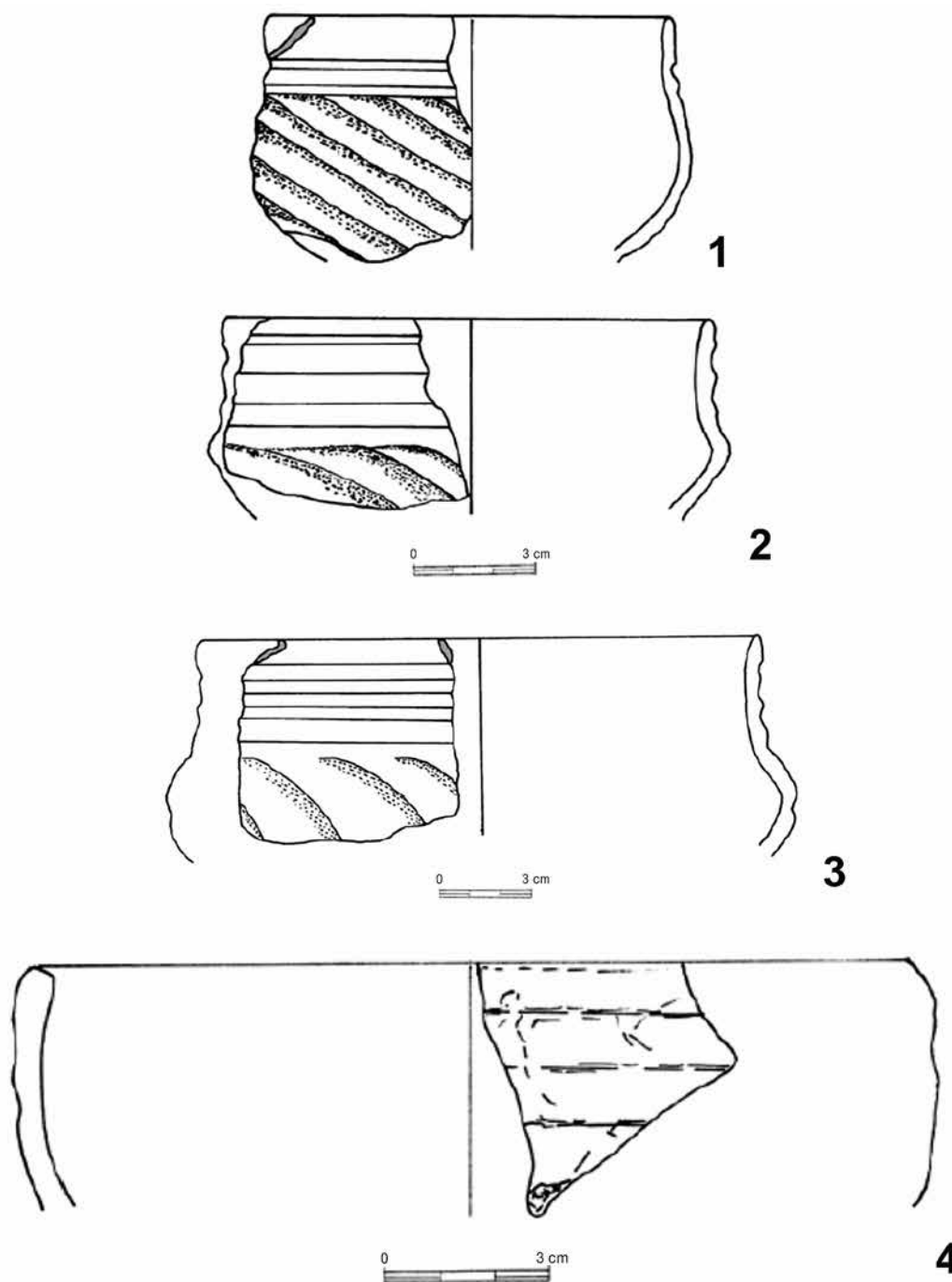
Obr. 24 Zobrazení mazanice v rámci konstrukce (Vařeka 2004, 36, obr. 17). – Abb. 24 Die Darstellung des Lehmewurfes in der Konstruktion (Vařeka 2004, 36, Abb. 17).

zániku konstrukce. Vlastní zlomky mazanice však nestačí k provedení rekonstrukce stavby (Vařeka 1995, 59). Ani velké soubory zlomků vypálené mazanice nemusí poskytovat jisté výsledky. Jako hlavní materiál u nezděné architektury bylo používáno dřevo. Stavba obsahovala dva typy konstrukčních prvků, a to jednoduché průřezy (kuláče, půlkuláče a snad i další zlomky vzniklé dělením kulatiny), nebo složitější průřezy (pravoúhlé či „tesané“ tedy osmiúhelníkové). Obě tyto kategorie byly většinou užity v rámci jedné stavby (Žůbek 2001, 101). Mazanice tvoří část konstrukce (omazy a výmazy). V tomto případě mazanice uchovává zaniklou skutečnost ve formě otisku (Vařeka 1995, 61). Nelze však stanovit rozdíly mezi otisky omazů stěny roubené z kuláčů a otisky povalů nebo mezi výmazy spár kuláčů a trámů (Vařeka 2004, 35). Mazanice mohla být využita především jako izolační materiál (Žůbek 2001, 109). Většinou se upravovala běžným formováním. V rámci jedné stavby se mohou vyskytovat také zástupci s povrchem, jemuž byla věnována větší pozornost, což by snad mohlo signifikovat rozdíl mezi interiérem a exteriérem stavby (Žůbek 2001, 102).

Fragmentsy mazanice se nacházely ve výplni 7 objektů. Základní deskripce mazanice byla vytvořena podle P. Vařeky (1995, 60–62; dále rovněž Kuna – Profantová 2005, 250–258), avšak byla drobně upravena a rozšířena. Fragmentsy mazanice, které nesou stopy po konstrukci, můžeme rozdělit do dvou částí. Vnitřní stranu (VS) zlomku představuje část, na které se zachovaly otisky konstrukčních prvků (Vařeka 1995, 62). Dále tuto část lze rozčlenit do třech skupin: kuláč, tesaný

Tab. 1 Grafické znázornění dokumentace mazanice. – Taf. 1 Grafische Darstellung der Dokumentation des Lehmewurfes (Kašpárek 2009, tab. 12, 42).

<b>Vnitřní strana</b>	
otisk na řezu označujeme	████████████████████
<b>Vnější strana</b>	
hlazený povrch	-----
hrubý povrch	●●●●●●●●●●●●●●●●
jemně vyhlazený	—●—●—●—●—●—●—



Obr. 25 Keramické tvary z lokality Chrudim, kterou jsou datované do pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů sloužící jako nejbližší analogie. 1–2) Objekt 3; 3) Objekt 338; 4) Objekt 218 (Musil – Jílek 2012). – Abb. 25 Die keramischen Gefäße aus der Fundstelle Chrudim, die in der spätrömischen Zeit und im Anfang der Völkerwanderungszeit dauern. Diese Gefäße sind die nächsten Analogien. 1–2) Objekt 3; 3) Objekt 338; 4) Objekt 218 (Musil – Jílek 2012).

prvek a prut. Otisk kuláče je definován jako prvek s průměrem větším než 2 cm (Sotáková 2007, 39). Tesaný prvek může reprezentovat pozůstatek trámu, trámku či prkna (Vařeka 1995, 62). Maximální průměr otisku prutu je stanoven do 2 cm (Sotáková 2007, 41).

Vnější strana zlomku je povrch omazu konstrukce, u které lze pozorovat úpravy (Vařeka 1995, 62). Zde rozlišujeme hlazený povrch (např. prknem, věttem slámy nebo rukou), hrubý povrch (mazanice hrubě nahozená na konstrukci a ponechána bez zvláštní úpravy) a jemně vyhlazený povrch

(*tab. 1*). Poslední zpracování mazanice v době římské bylo provedeno na lokalitě Praha-Hloubětín (*Hušíák – Jiřík 2009*).

## Objekt 1656

Ve výplni objektu se nacházela mazanice o celkové hmotnosti 1640 g. Z toho 1180 g (6 zlomků) je možné dále klasifikovat. Mazanice č. 1 (*obr. 23: 1*), 2 (*obr. 23: 2*) a 3 (*obr. 23: 3*) mají jen hlazenou vnější stěnu. Mazanice č. 4 (*obr. 23: 4*), 5 (*obr. 23: 5*) a 6 (*obr. 23: 6*) mají nejen hlazenou vnější stranu, ale nesou i otisk kuláče. U mazanic s otiskem kuláče můžeme předpokládat, že byly součástí nějaké kúlové konstrukce (*obr. 24: 1, 2, 5, 8*). Zbytek mazanice sledovaného souboru nemá žádné pozůstatky otisků po konstrukci či doklad úpravy povrchu a nenesé stopy po druhotném přepálení.

## Objekt 1690

Ve výplni objektu byla mazanice (120 g), která neměla žádné otisky po konstrukci či nejmenší náznak po úpravě povrchu a také nenesla stopy druhotného přepálení.

## Shrnutí

Z polykulturní lokality č. 1 bylo na základě keramických zlomků vybráno 9 objektů, které je možné zařadit do doby římské. Objekt 368 lze určit na základě přírodovědných analýz do mladšího stupně starší doby římské. Zbývající archeologické situace můžeme díky keramickému inventáři klást do mladší doby římské až do počátku stěhování národů (po stupeň C2 až D). Charakteristika objektů neumožňuje vytvořit celkovou rekonstrukci sídliště a rovněž se lze domnívat, že se keramické fragmenty z doby římské mohly v jejich výplních nacházet druhotně. Roztroušenost zkoumaných archeologických situací a zlomkovitost keramického souboru může ukazovat jen na přítomnost polabských Germánů bez dalších možností lepšího poznání zdejšího osídlení. Zkoumané fragmenty mazanice poukazují na určité typy konstrukcí, které mohly být na sídlišti aplikovány, ale bohužel i u těchto nálezů se musíme domnívat, že se do výplně dostaly sekundárně, a to jejich výpovědní hodnotu degraduje.

## Zusammenfassung

Die Rettungsgrabung verlief von Herbst 2004 bis Juni 2005 im Rahmen des Straßenbaues I/37 Jesničanky-Med-

lešice. Die Sonden wurden in ganzer Länge des Baues (zirka 4,5 km) situiert. Einzelne Sektoren wurden wie Lokalitäten 1-7 bezeichnet. An der Lokalität 2, 3, 4 und 5 war vor allem Besiedlung der Aunjetitzeren Kultur. An der Lokalität 6 kamen hauptsächlich mittelalterliche Situationen vor. An der Lokalität 7 wurden die Siedlungsobjekte der Linearkeramikultur, der Stichbandkeramischen Kultur, der Glockenbecherkultur und der Aunjetitzeren Kultur entdeckt. Die Funde aus der römischen Zeit wurden entdeckt nur an der Lokalität 1, die sich im Bezirk Dražkovice (*Abb. 2, 3*) befunden hat. Dražkovice liegt etwa 1 km südlich von Pardubic (*Abb. 1*). An der Lokalität 1 wurden die Objekte von der Jungsteinzeit bis zu dem Hochmittelalter entdeckt.

Nur in neun Objekten wurden keramische Fragmente aus der römischen Kaiserzeit gefunden. Objekt 368 kann man auf Grund der naturwissenschaftlichen Analysen in die ältere römische Kaiserzeit bestimmen. Die anderen archäologischen Situationen kann man auf Grund der keramischen Inventare in die Stufe C2–D der römischen Kaiserzeit bestimmen. Die nächste Siedlung von der gleichen Periode wurde in Chrudim (*Musil – Jílek 2012*) untersucht. Die Charakteristik der Objekte ermöglicht keine Gesamtrekonstruktion der Siedlung schaffen und ich meine auch, dass sich die keramischen Fragmente und Lehmbeurten in ihren Füllungen sekundär finden konnten.

## Literatura

- Beková, M. – Droberjar, E. 2005:* Bohatý ženský kostrový hrob z mladší doby římské ve Slepoticích (Pardubický kraj). *Archeologie ve středních Čechách* 9/2, 401–439.
- Bemmann, J. 2003:* Liebersee. Ein polykultureller Bestattungsplatz an der sächsischen Elbe. Veröffentlichungen des Landesamtes für Archäologie mit Landesmuseum für Vorgeschichte, Bd. 39, 9–32.
- Berg-Hobohm, S. 2004:* Die germanische Siedlung Görzitz, Lkr. Oberspreewald-Lausitz. Forschungen zur Archäologie im Land Brandenburg 7.
- Břicháček, P. – Košnar, L. 1998:* Sídlíště z doby římské v Berouně-Závodí. *Prachistorica* 23, 61–93.
- Čurda, T. 1996:* Pravěk Pardubicka a raná doba dějinná ve sbírce pardubického muzea, I–III. Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie FF MU, Brno.
- Demek, J. a kol. 1987:* Hory a nížiny. Praha.
- Diviš Čísteký, V. 1885:* Hroby z Dražkovic. *Památky archeologické* 13, 31–38.
- Droberjar, E. 1997:* Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. *Fontes Archaeologici Pragenses* 21.
- Droberjar, E. – Prošředník, J. 2004:* Turnov-Maškovy zahrady – germánský dvorec ze 3. století. *Památky archeologické* 95, 31–106.
- Faltysová, H. – Bárta, F. a kol. 2002:* Pardubicko. In: P. Macokvčin – M. Sedláček (eds.): *Chráněná území ČR*, sv. 4. Praha.
- Godłowski, K. 1992:* Die Chronologie der jüngeren und späten Kaiserzeit in den Gebieten südlich der Sudeten und Karpaten. In: K. Godłowski – R. Madyda-Legutko (eds.): *Probleme der relativen und absoluten Chronologie von der Latènezeit bis zum Frühmittelalter*. Kraków, 23–54.
- Hušíák, P. – Jiřík, J. 2009:* Osídlení z doby římské v Praze-Hloubětíně „Zahrady nad Rokytinou“. In: M. Karwowski – E. Droberjar (eds.): *Archeologia Barbarzyńców 2008: powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Materiały z IV Protohistorycznej Konferencji Sanok*, 13–17

- pażdziernika 2008. *Collectio Archaeologica Ressoiviensis* 13, 305–352.
- Jansová, L. 1960: Studně na laténských oppidech II. Památky archeologické 51, 136–180.
- Jiřík, J. – Kostka, M. 2006: Germánské sídliště v Dolních Chabrech. *Archeologie ve středních Čechách* 10, 713–742.
- Kašpárek, F. 2008: Germánské sídliště z doby římské ve Slatinicích na Olomoucku. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Archeologie barbarů 2007. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů*. Brno, 177–200.
- Kašpárek, F. 2009: Osídlení z doby římské na tzv. Mikulovické planině, okr. Pardubice a Chrudim (na příkladu vybraných lokalit). Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie FF MU, Brno.
- Kolník, T. – Varsík, V. – Vladár, J. 2007: Branč. Germánska osada z 2. až 4. století. *Archaeologica Slovaca Monographiae Catalogi* 10.
- Koutecký, D. – Venclová, N. 1979: K problematice osídlení severozápadních Čech v době laténské a římské. Sídliště Počerady I a II. *Památky archeologické* 70/1, 42–130.
- Kuchařík, M. – Bureš, M. – Pleinerová, I. – Jiřík, J. 2008: Nové poznatky k osídlení západního okraje Prahy v 5. století. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Archeologie barbarů 2007. Chronologické, Ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů*. Brno, 201–232.
- Kuna, M. – Profantová, N. a kol. 2005: *Počátky raného středověku v Čechách*. Praha.
- Militký, J. 2010: Finds of Greek Roman and early Byzantine coins in the territory of the Czech Republic, 1. Bohemia (Volume 1–3). *Collection Moneta* 109. Weteren.
- Militký, J. 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách. 5. století před Kristem až 7. století po Kristu. Komentovaný katalog nálezového fondu Praha.
- Motyková-Šneidrová, K. 1963: Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. *Fontes Archaeologici Pragenses* 6.
- Musil, J. – Jílek, J. 2012: Osada z pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů v Chrudimi. *Východočeský sborník historický* 21, 3–75.
- Neuhäuslová, Z. a kol. 2001: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Praha.
- Nohejlová-Prátová, E. 1955: Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. I. díl. Praha.
- Pescheck, Ch. 1936: Brunnen aus der Wandalenzeit. *Altschlesien* 6, 254–268.
- Petrtyl, J. – Šebek, F. 1970: Historická dokumentárnost nálezů mincí na Pardubicku a Chrudimsku. Pardubice.
- Pleinerová, I. 2005: Studny z doby stěhování národů v Hostivici-Paloukách (okr. Praha-západ). *Památky archeologické* 96, 105–126.
- Pochitonov, E. 1955: Nálezy antických mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In: E. Nohejlová-Prátová (ed.): *Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, I. díl. Praha. 87–314.
- Richter, M. 1958: Pravěk Kostelecka a nové archeologické nálezy. Hradecký kraj, sborník statí o přírodních a dějinných proměnách severovýchodních Čech, 125–134.
- Rosůlek, F. K. 1903: *Pardubicko – Holicko – Přeloučsko* I. Pardubice.
- Sedláček, R. 2006: Záchraný archeologický výzkum při výstavbě silnice I/37 Jeničanky-Medlešice v roce 2004 a 2005. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 32, 90–98.
- Sedláček, R. – Beneš, J. – Čejková, A. – Kolář, T. – Komárková, V. – Kyncl, T. – Novák, J. – Nováková, K. – Světlík, I. 2008: Studna z doby římské z Dražkovic u Pardubic: komplexní archeologická a archeobotanická analýza. In: J. Beneš – P. Pokorný (eds.): *Bioarcheologie v České republice*. České Budějovice–Praha, 285–330.
- Schöneburg, P. 1996: Neue Aspekte zum Brunnenbau im germanischen Dorf von Dallgow-Döberitz, Lkr. Havelland. *Veröffentlichungen des Brandenburgischen Landesmuseums für Ur- Frühgeschichte Potsdam* 30, 141–152.
- Sigl, J. – Vokolek, V. 1977: Záchrané výzkumy, terénní průzkumy a další akce AO KMVČ v roce 1976. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 4/2, 3–11.
- Sotáková, M. 2007: Břeclav-Pohansko, poloha Lesní hrůd. Spracovanie a analýza fragmentov mazanice z výskumu r. 2003 a 2004. Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie FF MU, Brno.
- Svoboda, B. 1965: *Čechy v době stěhování národů*. Praha.
- Rybová, A. 1979: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert U. Z., Teil I. *Památky archeologické* 70/2, 353–508.
- Rybová, A. 1980: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert U. Z., Teil II. *Památky archeologické* 71/1, 93–224.
- Vachútová, D. 2007: Sídliště z pozdní doby římské v Kostelci na Hané-Kozí Bradě. In: E. Droberjar – E. Chvojka (eds.): *Archeologie barbarů 2006. Příspěvky z II. protohistorické konference České Budějovice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum* 3/2, 395–432.
- Vařeka, P. 1995: Nálezy mazanice v archeologických strukturách – deskriptivní systém a databáze Mzanice. *Archeologické fórum* 4, 59–64.
- Vařeka, P. 2004: *Archeologie středověkého domu I. Proměny vesnického obydlí v Evropě v průběhu století*. Plzeň.
- Vichová, D. 2002: Sídliště z mladší doby římské v Brně-Starém Lískovci. *Pravěk NŘ* 12, 271–343.
- Vlach, M. 2007: Nové sídlištní nálezy z mladší a pozdní doby římské ze Sodoměřic (okr. Hodonín). In: E. Droberjar – E. Chvojka (eds.): *Archeologie barbarů 2006. Příspěvky z II. protohistorické konference České Budějovice, Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum* 3/2, 449–471.
- Vokolek, V. 1989: Pravěk. In: F. Šebek a kol.: *Dějiny Pardubice*. I. díl. Pardubice.
- Vokolek, V. 1997: Nálezy časně slovanské keramiky ve východních Čechách. In: I. Kubková – J. Klápště – P. Meduna (eds.): *Život v archeologii středověku*. Praha, 654–658.
- Vokolek, V. 1999: Laténské nálezy z Dražkovic. *Východočeský sborník historický* 8, 3–22.
- Tejral, J. – Jelínková, D. 1980: Nové nálezy z doby římské v Brodě nad Dyjí. *Archeologické rozhledy* 32, 394–412.
- Žubek, A. 2001: *Počátky středověké měšťanské architektury v Brně*. Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie FF MU, Brno.